

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΗ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1961

ΑΡΙΘ. 11

ΑΣ ΜΗ ΠΛΑΝΑΤΑΙ

Ὅπως ἀνεγράφη προσφάτως εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον, ὁ Κομμουνισμός, ἀποβλέπων οὐτοπιστικῶς εἰς τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἐγκλήματος, προσηύχθη εἰς τὴν ἔκδοσιν Διαταγμάτων, τὰ ὅποια προβλέπουν τὴν θανατικὴν ποινὴν, διὰ σειρὰν ὀλόκληρον «ἀντικοινωνικῶν πράξεων».

Εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ἤχθησαν αἱ Σοβιετικαὶ ἀρχαί, διότι ἠνωσύχησαν σοβαρῶς ἀπὸ τὰς σημειωθείσας τελευταίως καταχρήσεις ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὰ ὀγκούμενα συνεχῶς μικροεγκλήματα ὡς καὶ ἀπὸ τὴν μάλιστα τοῦ «τεδνυμοῦ», ὁ ὁποῖος ἐνέφανίσθη καὶ ἐκεῖ εἰδεχθῆς καὶ ἀχαλίνωτος.

*

Τοιοτοτρόπως, φαίνεται ἐγκαταλειπόμενῃ ὀριστικῶς ἡ πολιτικὴ τῆς ἐπιεικειᾶς, ἡ ὁποία ἠκολουθεῖτο ἀπὸ τινος. Καὶ τὰ καταναγκαστικὰ ἔργα καὶ ὁ θάνατος ἀναμένουν πλέον τοὺς ἐγκληματοῦντας κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Καὶ οὕτω, ὁ φόβος πὸν ἐπέβη τὴν πρωτόγονον ἀνθρωπότητα ἀπέναντι τῶν ἀγνώστων δυνάμεων τῆς Φύσεως, πρὸ τῶν ὁποίων ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀνίσχυρον, ἐπεστρατεύθη εἰς τὴν Ρωσίαν σήμερον, διὰ νὰ προστατεύσῃ καὶ νὰ στηρίξῃ τὴν νεοπαγῆ Κομμουνιστικὴν Κοινωνίαν...

*

Ὁ φόβος ὅμως — ὡς ἄρνησις καὶ ὄχι θέσις — εἰς οὐδεμίαν περίστασιν, ἐξευγενίζει καὶ ἐξυψώνει τὸν ἄνθρωπον. Τουναντίον, τὸν ὑποτιμᾷ καὶ τὸν υποβιβάζει. Διότι ὁ φόβος εἶναι ἡ κατάστασις τῆς ἐξουθενώσεως τοῦ τρέμοντος δημιουργήματος, πὸν αἰσθάνεται

ἑαυτὸ κυκλούμενον ἀπὸ κινδύνους, καὶ ἀναμένει ἀγωνιωδῶς συμφορὰς καὶ ὀδύνας.

Εἶναι τὸ συναίσθημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐδοκίμασαν οἱ πρωτόπλαστοι ἔπειτα ἀπὸ τὴν παρακοήν των καὶ τὴν πτώσιν των. «Οὐ φάγεσθε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε», ὑπῆρξεν ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἡ δοθεῖσα εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν Παραδεισιακὴν των ζωὴν.

Ἄλλὰ τὸ μῆλον ἔλαμπε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἐδᾶς. «Ἄρεστον τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὠραῖον τοῦ κατανοῆσαι» (Γεν. γ' 6). Καὶ τὸ πάθος, ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ βουλιμία, κατενίκησαν τὸν σώφρονα καὶ τὸν χαλινοῦντα λογισμόν. Ἡ ἀκρισία ἐξηφάνισε τὴν νηφαλιότητα. Καὶ ἔφαγον ἀμφοτέροι. Καὶ εὐθὺς διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ των, καὶ ἀπέκτησαν τὴν αἴσθησιν τῆς γυμνώσεώς των. Καὶ «ἐφ ο β ἦ θ η σ α ν καὶ ἐκ ρ ὕ β η σ α ν», ὅπως ἀναφέρει ἡ Γραφή.

Εἶναι λοιπὸν ὁ φόβος τὸ τέκνον τῆς ἀμαρτίας. Καὶ ἡ μυστικὴ καὶ ἀγγώδης ἀγωνία, τὴν ὁποῖαν προκαλεῖ, πηγάζει καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τοῦ διαπραχθέντος σφάλματος· καὶ τοῦ κινδύνου ὁ ὁποῖος ἐπίκειται, ἀπὸ τὴν κυλίνδῃσιν τῆς ψυχῆς μέσα εἰς τὰ ἐρέβη τῆς ἀμαρτίας.

*

Ἡ θρησκευτικὴ μόνον ζωὴ, πραγματοποιοῦσα τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς, καὶ προσανατολίζουσα καὶ προσπελάζουσα τὴν ψυχὴν πρὸς τὴ μυστήριον τοῦ ὄντος, ἀπελευθεροῖ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Φόβον. Καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς Χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος κατενίκησε τὸν θάνατον, καταργεῖ ὀριστικῶς τὴν ἀγωνίαν του

ΜΙΑ ΣΥΝΤΑΡΑΚΤΙΚΗ ΤΡΙΛΟΓΙΑ

Εἰς τὸ «Θεοτοκάριον» τοῦ ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ἔχει περιλάβει ἓνα συνταρακτικὸν καὶ κατανυκτικὸν ἁσματικὸν κανόνα, τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Οὗτος ἀποτελεῖ τριλογία μεταξὺ ἱκετεύοντος τὴν Θεοτόκον ἁμαρτωλοῦ, μεσιτεύουσας πρὸς τὸν Υἱὸν τῆς Θεομήτορος, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δεχομένου τὴν πρεσβείαν αὐτῆς.

Ἡ ὅλη τριλογία, δίδει τὸ διάγραμμα τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἁμαρτωλότητος τοῦ ἁματογράφου, τῆς ἰσχύος τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεομήτορος καὶ τῆς εὐσπλαχνίας, μετὰ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ Κυρίου. Κανὲν δράμα καὶ καμμία τραγωδία κλασσικὴ δὲν εἰμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων καὶ ἐννοιῶν, ποῦ γεννᾷ ὁ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου διάλογος, εἰς τὸν ὁποῖον παρεμβάλλεται καὶ ὁ τρίτος λόγος τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ. Διότι ἐδῶ, εἰσάγεται ὁ ἀληθὴς Θεός, διὰ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας προβαλλόμενος, καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου, ἐν θεῖόν του πλάσμα, ποῦ, ἐν τούτοις, σπιλῶνει διὰ τῆς ἁμαρτίας τὸ βασιλικὸν του ἀξίωμα καὶ γίνεται ἀνάξιον τῆς αἰωνίου μετὰ τοῦ Θεοῦ ζωῆς. Πρόκειται περὶ ἀληθείας πιστευομένης καὶ ὄχι περὶ μύθου ἢ ἀνθρωπίνων παθῶν, ποῦ εὐρίσκουν τὴν λύσιν, τὴν κάθαρσιν, πάλιν δι' ἀνθρωπίνων μέσων. Τὴν διάστασιν τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς τραγικότητος εἰς τὴν παροῦσαν τριλογία, ἀποτελοῦν ὁ ἄπειρος Θεός, ἀποδοκιμάζων τὸ ἐκπεσὸν τοῦ θείου προορισμοῦ τοῦ πλάσμα του, καὶ ἡ μοῖρα τοῦ τελευταίου νὰ ζῆ τὸν αἰώνιον θάνατον μακρὰν τοῦ Δημιουργοῦ του. Ἄλλ' ὁ δίκαιος Θεός εἶναι καὶ φιλόανθρωπος, «μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων». Ἡ φιλάνθρωπία ὅμως, εἶναι συγκεκριμένη μετὰ τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀμετανοήτως ζῶντα. Ἄλλὰ παρεμβάλλεται «ἢ πολλὰ ἰσχύουσα δέησις Μητρὸς πρὸς εὐμένειαν Δεσπότης». Καὶ οὕτω,

διὰ τὴν φθαρτότητα καὶ τὴν ματαιότητα τῆς ζωῆς, καὶ τὸν ἐξυποῖ πρὸς τὰς παμφώτους κορυφὰς τοῦ Πνεύματος. Καὶ εἶναι πλάνη μεγίστη νὰ πιστεύεται, ὅτι ἡ ἐπίτευξις τοῦ «Ἀγαθοῦ» εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐντὸς τῆς συνήθους καὶ τετριμμένης κοινωνικῆς ζωῆς, διὰ τοῦ Φόβου καὶ μόνου. Καὶ ἀπὸ ὄντα κατεπτοημένα καὶ πανικόβλητα.

Μόνον διὰ τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ζωῆς. Καὶ μόνον μετὰ τὴν συνεχῆ νοσταλγίαν πρὸς τὴν θεῖαν Ἐδαγγελικὴν ἀλήθειαν καὶ ἀπὸ τὴν ἐνθουσιαστικὴν ἀπορρόφησιν μέσα εἰς τὸ θεῖον μυστήριον, εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ ἢ «ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», καὶ ἡ κοινωνικὴ εὐδαιμονία καὶ γαλήνη. Ὁ Φόβος παραλύει τὴν ἔλευ-

ἢ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, κατὰ μίαν ἄρρητον κρίσιν, μεταβάλλεται. Καὶ ὁ διὰ τὴν κόλασιν ἀποφασισθεὶς ἁμαρτωλός, λαμβάνει ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. Ἀπαιτοῦνται ὅμως παρ' αὐτοῦ καρποὶ μετανοίας, ἵνα εἰσαγάγῃ αὐτὸν εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ Βασιλείαν. Ἐντεῦθεν ἐναπόκειται εἰς τὸν λαβόντα τὴν ἄφεσιν νὰ ἀγωνισθῆ κατὰ τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν πονηρῶν του κλίσεων. Τί θὰ κάμῃ ἔπειτα δὲν γνωρίζομεν. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον γνωρίζομεν εἶναι τὸ συγκεκριμένον τῆ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἔλεος καὶ νὰ φοβώμεθα πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ—δηλαδὴ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ—τὸ θεῖον ἔλεος πλεῖον τῆς αὐτοῦ δικαιοσύνης. Διότι ἂν προσκρούωμεν εἰς τὴν θεῖαν δικαιοσύνην θὰ καταφύγωμεν εἰς τὸ θεῖον ἔλεος. Ἐὰν ὅμως προσκρούσωμεν εἰς τὸ θεῖον ἔλεος ποῦ θὰ καταφύγωμεν;

Ἡ συνταρακτικὴ καὶ τόσον κατανυκτικὴ τριλογία ἀρχίζει μετὰ τὴν ἱκεσίαν πρὸς τὴν Θεοτόκον, τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὅστις ἦτο ὁ ἴδιος ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καὶ Ὁμολογητής. Τὰ ἐπίστευε αὐτὰ ποῦ ἀποδίδει εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν ἢ τὰ ἔγραψε δι' ἄλλους; Ἄδιστακτως ἀπαντῶμεν, ὅτι βαθέως τὰ ἐπίστευεν, ἦσαν βιώματά του, καὶ δὲν θὰ ἦτο ἅγιος, ὅπως ὅλοι οἱ Ἅγιοι, ἐὰν δὲν ἐπίστευον, ὅτι δὲν ἔχουν μετάνοιαν, καὶ εἶναι ἀνάξιοι τῆς αἰωνίου ζωῆς. Πῶς συμβαίνει αὐτό; Ἴδου τὸ μυστικὸν τῆς ταπεινώσεως.

***

Ὁ ἁμαρτωλός ἀπευθύνεται εἰς τὴν Θεοτόκον, ἵνα μεσιτεύσῃ τῷ Υἱῷ τῆς καὶ τὸν λυτρώσῃ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀφεγγοῦς τὸν ἀναδείξῃ δὲ κοινωνὸν τῆς βασιλείας του. Ἡ συμπαθὴς Δέσποινα διαβιβάζει τὴν παράκλησιν, ὑπενθυμίζουσα εἰς τὸν Υἱὸν τῆς ὅτι εἶναι Μήτηρ του.— «Σὺ μὲ γνωρίζεις ὡς πηγὴν ἐλέους, ἀπαντᾷ ὁ Κύριος, καὶ συγχωρᾷ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Ἄλλ' αὐτὸς συνεχῶς με παραπικραί-

θερίαν τῆς συνειδήσεως. Ἀμαυροῖ τὴν «θεῖαν εἰκόνα» τοῦ ἀνθρώπου. Παραμορφώνει τὰς ἀξιολογικὰς κρίσεις. Καὶ ἐκφυλλίζει τὰς ἠθικὰς ἐνεργείας.

*

Ἄς μὴ πλανᾶται ὁ ἄθεος καὶ ἀντίχριστος Κομμουνισμός. Μακρὰν ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ ἀπὸ τὸν Ἐδαγγελικὸν του νόμον, σωτηρία δὲν ὑπάρχει. Καὶ ὅπως ἔλεγεν ὁ Δοστογιέφσκι: «Χωρὶς τὸν Χριστόν, ἡ ἐπίσθημη θὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀδιέξοδον Λαβύρινθον. Θὰ ἐπικρατήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ποταπότητος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς κανένα προορισμόν, θὰ ἐπροτίμα ν' ἀποθάνῃ. Καὶ ἡ Γῆ θὰ πλημμυρίσῃ ἀπὸ αἷμα...».

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

νει διὰ τῶν αἰσχυρῶν του πράξεων». — Ἡ Θεοτόκος λέγει εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, ὅτι αἱ κακίαι του ἔχουν κινήσει εἰς ὀργὴν τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Υἱοῦ της. Ὁ ἁμαρτωλὸς τὸ ὁμολογεῖ καὶ διὰ τοῦτο ζητεῖ νὰ τὸν ἐγειρῆ ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἁμαρτίας. Ἡ Δέσποινα ἐπανέρχεται καὶ ζητεῖ νὰ τὸν σώσῃ, ὡς ἔσωσε τὸν ἄσωτον υἱόν, πρὸς χάριν της. — Ναί, ἀπαντᾷ ὁ Κύριος. Ὁ ἄσωτος προσῆλθε θερμῶς μετανωσῶν. Ἄλλ' αὐτὸς, ἐν ᾧ ὑπόσχεται μετάνοιαν, ἐπιστρέφει εἰς τὰ ἴδια πάλιν. — Ἡ Θεοτόκος διαβιβάζει τῷ ἁμαρτωλῷ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἀποθαρρύνεται, γνωρίζων τὴν δύναμιν τῶν πρεσβειῶν της καὶ πάλιν ἱκετεύει νὰ τύχῃ συγχωρήσεως. — Ἐπάκουσον ὡς φύσει φιλόανθρωπος τὰς ἱκεσίας τῆς Μητρὸς Σου καὶ δώρησαι εἰς αὐτὸν πισιν ἴνα μετανόησῃ. — Μὲ κάθε τρόπον τῷ ἔδωκα νὰ ἐννοήσῃ καὶ εὐκαιρίας πολλὰς πρὸς μετάνοιαν, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη εἶναι νεκρός, καὶ κατ' ἀνάγκην θὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ πῦρ. — Ἡ Παρθένος Μαρία, λέγει, εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, ὅτι σὺ εἶσαι αἰτία τῆς ἀπωλείας σου, διότι δὲν διεγείρσαι εἰς μετάνοιαν, ἀλλὰ παρεδόθης ὄλος εἰς τὴν ἁμαρτίαν... Ἄχ, ποθῶ τὴν μετάνοιαν ἀπαντᾷ ὁ ἁμαρτωλός, ἀλλὰ δὲν μὲ ἀφίνουν οἱ δαίμονες νὰ μετανόησω ἐμπράκτως. — Σὺ Υἱέ μου ποῦ ἐνέκρωσας τὸν θάνατον, Σὲ δυσωπῶ, ἐξάρπασον τὸν δοῦλόν σου ἀπὸ τοὺς δαίμονας, ποῦ δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ μετανόησῃ. — Πανύμνητε, Μῆτερ, ἀπαντᾷ ὁ Σωτὴρ, ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία ἐξέρχονται τὰ πλήθη τῶν δαιμόνων. Αὐτὸς ὅμως, οὔτε ἐγκράτειαν μετέρχεται, οὔτε δέησιν, οὔτε ἀγνόητα καὶ ἔγινε σπῆλαιον ληστῶν. — Ἡ Κυρία Θεοτόκος λέγει τῷ ἁμαρτωλῷ: ἀφοῦ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἠδυνήθησαν χωρὶς προσευχῆς καὶ νηστείας νὰ ἐκδιώξουν τὸ ἀκάθαρτον Πνεῦμα, πῶς σὺ χωρὶς τούτου θὰ νικήσῃς τοὺς δαίμονας; — Δὲν γνωρίζω τί νὰ εἶπω, Θεόνυμφε... Οὔτε προσευχὴν ἔχω οὔτε νηστείαν ἐκτελῶ. Διὰ τοῦτο πρὸς Σὲ κατέφυγον. — Ἡ Θεομήτωρ ἐπανέρχεται καὶ ζητεῖ νὰ τοῦ δώσῃ ἄφεσιν, ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν ἐστήριξεν ὄλος του τὰς ἐλπίδας. — Καὶ ὁ Κύριος· Παῦσαι, Μῆτερ, λέγει αὐτῇ, νὰ παρακαλῆς δι' αὐτόν, διότι γνωρίζων ὅτι εἶμαι εὐσπλαγχνός ἐξακολουθεῖ νὰ μολύνεται ὄλος, μὴ σκεπτόμενος τὴν ὀργὴν μου. — Ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ διαβιβάζει ἐν λύπῃ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Υἱοῦ της εἰς τὸν ἁμαρτωλόν. Ἄλλ' αὐτὸς δὲν ἀελπίζεται. Καὶ πάλιν παρακαλεῖ τὴν Δέσποιναν, νὰ ἱκετεύσῃ τὸν Υἱόν της νὰ μὴ ἀπολέσῃ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του. — Ἡ Θεοτόκος προσέρχεται τῷ Κυρίῳ ἱκετεύουσα νὰ ἐλεήσῃ τὸν δοῦλόν του, ὡς ποτε τὴν Χαναναίαν, διότι εἶναι τὸ πέλαγος τῆς εὐσπλαγχνίας. — Ἰλάσκομαι καὶ σφίξω, λέγει ὁ Δεσπότης Χριστός, τὸν πόθῳ προσερχόμενον καὶ δὲν θέλω νὰ ἀπολεσθοῦν τὰ πλάσματά μου. Ἄλλ' αὐτὸς εἶναι ἀνάξιος ἐλέους. — Σοφία τοῦ ὑψίστου προϋπάρχων ὁ Υἱός μου ἔγινεν ἄνθρωπος, διὰ νὰ σώσῃ τοὺς φυλάσσοντας τὸ ἅγιον Βάπτισμα, λέγει ἡ Θεοτόκος. Ἄλλὰ σὺ τὸ κατερρύπωσας. Εἰς Σὲ θαρρήσας, προσέρχομαι Παρθένε, γνωρίζων, ὅτι ὁ Υἱός Σου ἔσωσε τὸν ληστὴν καὶ τὴν πόρνην παρ' ὅτι κανὲν καλὸν δὲν ἔκαμαν ἐν τῷ βίῳ. Μεταφέρει τὰς σκέψεις τοῦ ἁ-

μαρτωλοῦ ἡ Θεοτόκος καὶ ἱκετεύει ὅπως ἔσωσεν ἐκεῖνους, σώσῃ καὶ αὐτόν. Ἄλλ' ἡ μὲν πόρνη, ἀπαντᾷ ὁ Κύριος, ἀνέβλυζε πηγὰς δακρύων· ὁ δὲ ληστής, κρεμάμενος ἐν τῷ σταυρῷ, ἐκραύγασεν ἐν πίστει τὸ Μνήσθητί μου. Αὐτὸς ὅμως δὲν τοὺς μιμεῖται. — Πρόσδραμε σὺν δάκρυσιν, λέγει τῷ ἁμαρτωλῷ ἡ Θεοτόκος, ἂν θέλῃς νὰ σωθῆς. — Γνωρίζων ὅτι εἶμαι ἁμαρτωλότερος πάντων ἀνθρώπων, ἐντρέπομαι νὰ προσέλθω εἰς τὸν Κύριον. Ἄλλὰ Σὺ, Ἄχραντε Κόρη, ποίησον τὸν Υἱόν Σου ἴλεον νὰ μὲ δεχθῆ ἐν θερμῇ πίστει καὶ πόθῳ. — Χάριν τῆς Μητρὸς Σου, Υἱέ μου, δέξαι τοῦτον Σὺ ὁ τὰ αἰτήματα πληρῶν πάντων. — Σὲ δυσωπῶ, λύτρωσαι τὸν δοῦλόν σου τῆς κολάσεως. — Ἄν καὶ δὲν εἶναι ἄξιος ἐλέους ὁ προσφυγῶν Σοι, ἀλλὰ διὰ τὰς σσιπτάς Σου πρεσβείας, θὰ τὸν ἀπαλλάξω τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἐὰν ποιήσῃ καρποὺς μετανοίας. — Ὑπὸ τὸν Ἄδην ὑπάρχων, ἀνεβιβάσθη εἰς ὕψος, ταῖς πρὸς τὸν Υἱόν μου ἱκεσίαις, λέγει τῷ ἁμαρτωλῷ ἡ Θεοτόκος. Πρόσεχε ὅμως, τῷ παρατηρεῖ, μὴ ἐμπέσης εἰς τὰ πρότερα ἁμαρτήματα καὶ ἐμβληθῆς εἰς τὴν γέενναν πάλιν. — Προσάγαγε τὴν ἱκεσίαν μου εἰς τὸν Υἱόν σου, ὅπως με σώσῃ τὸν ἄσωτον, χαρὰ τοῦ κόσμου, λέγει εἰς τὴν Θεοτόκον ὁ ἁμαρτωλός. — Χαρᾶς αἰτία, Υἱέ μου φίλτατε, λέγει ἡ Θεοτόκος· δώρησαι τὴν συγχώρησιν τῶν πταισμάτων του, διὰ νὰ μάθουν πάντες, ὅτι ἔχω μεγίστην παρησίαν εἰς Σὲ ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἁγίους σου. — Χαρᾶς δοχεῖον, ὦ Μῆτερ μου, τῇ Σῆ δεήσει καμφοθεῖς, δίδωμι ἄφεσιν εἰς τὸν ἀγνώμονα αὐτόν, ἀλλὰ μὴ μὲ ἔλκη εἰς ὀργὴν μὲ νέας ἁμαρτίας. Ἐγὼ εἶμαι φύσει εὐσπλαγχνός. — Καὶ ἡ Θεοτόκος· Βλέπε, ὅτι ἔλαβες, ταῖς ἱκεσίαις μου, τὴν ἄφεσιν τῶν ἐγκλημάτων σου. Ἄλλὰ πρόσεχε, ὅπως ὁ ὑπόλοιπός σου βίος εἶναι θεάρεστος, διὰ νὰ ἀπολαύσῃς μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς τὴν αἰώνιον ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ζωῆν.

***

Ἐδῶ περατοῦται ἡ δραματικὴ τριλογία. Ὁ ἁμαρτωλός κατόπιν τῶν ἐπιμόνων πρεσβειῶν τῆς Θεομήτορος ἐξάγεται τῆς κολάσεως, εἰς ἣν εἶχεν ἀποφασισθῆ, καὶ λαμβάνει καὶ τὴν ἄφεσιν ὄλων τῶν μέχρι τότε ἁμαρτιῶν του. Ὁ ἀναγνώστης θὰ παρητήρησε δύο κυρίως σημαντικὰ σημεῖα τῆς φοβερᾶς αὐτῆς τριλογίας· τὴν δυσκολίαν τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν εἰς τὸν ἄσωτος καὶ ἀμετανοήτως διαβιῶντα, καὶ τὴν δύναμιν τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεομήτορος. Παρ' ὅτι φύσει ἀγαθὸς ὁ Θεός, δὲν θεωρεῖ ἄξιον συγχωρήσεως τὸν μὴ καταβάλλοντα προσπαθείας πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν παθῶν του ἁμαρτωλόν. Καὶ τὰ πάθη ταῦτα, οἱ Δαίμονες, δὲν ἐξέρχονται, εἰ μὴ, ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία καὶ κλαυθμῷ.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, παραμένει δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ νεκροὺς τοῖς πάθεσιν, ἐν μεγίστον κεφάλαιον σωτηρίας — ἐφ' ὅσον ἀγωνιζόμεθα — ἡ πρεσβεία τῆς «γλυκυτάτης θετῆς μητρὸς τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν», κατὰ τὸν ἅγιον Νικόδημον τὸν Ἀγιορείτην. Ὁ ποιητὴς τοῦ ἁσματικοῦ τούτου κανόνος, ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, διὰ τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς πλοκῆς τοῦ κανόνος, ἐξέφρασε

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ*

Ἡ θρησκευτικὴ Διαμαρτύρησις εἰς τὴν Δύσιν ἀπετέλεσε εἰλικρινῆ καὶ σοβαρὰν προσπάθειαν θεραπείας τοῦ νενοθευμένου καὶ στενοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Δυστυχῶς ὅμως καὶ ἡ Μεταρρύθμισις δὲν συνεδέθη οὐσιαστικῶς μὲ τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὴν θεολογίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας· ἐστηρίχθη καὶ αὐτὴ κυρίως, ὅπως ὁ Καθολικισμός, εἰς μεσαιωνικά θρησκευτικοφιλοσοφικά συστήματα, σχολαστικά καὶ μὴ, ἐντὸς τῶν ὁποίων τὸ γνήσιον εὐαγγέλιον ἔπασχεν ἀσφυξίαν χάριν τῆς πληρότητος ἐνὸς συστήματος περὶ κόσμου καὶ ἀνθρώπου, πού δὲν εἶχε τὴν καταγωγὴν του εἰς τὴν θεϊκὴν ἀποκάλυψιν, ἀλλ' εἰς τὴν σκέψιν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔχουν πλήρως δικαίον ὅσοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Μεταρρύθμισις ὑπῆρξε γέννημα τοῦ Μεσαίωτος, καὶ διὰ τοῦτο ἐστάθη καὶ αὐτὴ ἀνίκανος νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν καιρῶν. Κατήντησε καὶ ἡ Μεταρρύθμισις ἓνα σύστημα θεολογικόν, ἓνας θεολογικὸς τύπος, μέσα ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἔβγαινε γνήσιον τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα περὶ μετανόιας τοῦ ἀνθρώπου, παλαιοῦ καὶ νέου, καὶ τῶν κατορθωμάτων του, παλαιῶν καὶ νέων.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 184 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα περὶ σωτηρίας καὶ τῆς ἰσχύος, παρὰ τῷ Υἱῷ αὐτῆς, τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου. Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχίζει καὶ τελειώνει μὲ τὴν ἐπίκλησιν «τῆς τιμιωτέρας τῶν Χερουβείμ...», καὶ πάντες οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας θεωροῦν τὴν Θεοτόκον Μαρίαν ὡς «μετὰ Θεόν, τὰ δευτερεῖα τῆς τριάδος ἔχουσαν...»

Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς γράφει «ἐμνήσθην τῆς Θεοτόκου καὶ ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου». Ὁ Γεώργιος Νικομηδείας λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς λογίζεται δόξαν ἰδικὴν του, τὴν δόξαν τῆς Μητρὸς αὐτοῦ. «Τὴν Σὴν γὰρ δόξαν ὁ Κτίστης, ἰδίαν οἰόμενος, ἐκπληροῖ τὰς αἰτήσεις». «Ἐλπίδα μου, καταφυγὴ μου, μητέρα μου, γράφει ὁ Μηνιάτης, ἓνα νεῦμα νὰ κάνης δι' ἐμέ, ἐγὼ εἶμαι σεσωσμένος. Μαρία, ὅποιος εἰς σὲ ἐλπίζει εἶναι ἀδύνατον νὰ χαθῆ».

Ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀπονέμομεν λατρευτικὴν προσκύνησιν μόνῳ τῷ Θεῷ. Τιμητικὴν δὲ πᾶσι τοῖς ἁγίοις, καὶ δουλικὴν, μόνῃ καὶ μόνῃ τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ, μὲ συναισθήματα καθαρῶς υἱικά πρὸς γλυκυτάτην καὶ ἡμῶν μητέρα κατὰ χάριν. Ὡς, τί ζημιοῦνται, ὅσοι δὲν προστρέχουν διαρκῶς εἰς τὴν Θεοτόκον, δὲν λέγουν μίαν φοράν τουλάχιστον τοὺς χαιρετισμούς της καὶ δὲν ἀναγινώσκουν ἓνα κανόνα ἀπὸ τὸ «Θεοτοκάριον» καθ' ἑκάστην! «Πρώτην φοράν μοί ἔγραψεν εὐσεβῆς θεολόγος ἀκούων ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπῶ τὴν Παρθένον Μαρίαν». Καὶ ἀπήντησα. «Οὐδέποτε ἀνέγνωσας, ὅτι ὁ Θεός, παρὰ πᾶσαν τὴν παντοδυναμίαν του, τρία δὲν ἠδυνήθη νὰ δημιουργήσῃ τελειότερα: τὴν Σάρκωσιν, τὴν Παρθένον, καὶ τὴν μακαριότητα τῶν δικαίων ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ;»

ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ

Ἄγιον Ὁρος, τοῦ Ἀκαθίστου 1961.

Δὲν εἶναι, λοιπόν, καθόλου θαῦμα ὅτι ἡ Διαφώτισις τοῦ 18ου αἰῶτος εἰς τὴν Δύσιν ἔλαβε σαφῶς ἀντιεκκλησιαστικὸν καὶ ἐν πολλοῖς ἀντιχριστιανικὸν χαρακτήρα. Αἱ νέαι ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι καὶ τὰ νέα ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν τομέα τῆς τεχνικῆς συνεδέθησαν πρὸς νέας θεωρίας καὶ ἀπόψεις περὶ ἀνθρώπου καὶ κόσμου, ὅπως διαφόρους πρὸς τὰς μεσαιωνικάς, τὰς ὁποίας οἱ θεολόγοι, Καθολικοὶ καὶ Προτεστάνται, εἶχον ἀναγάγει εἰς δόγματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ οὐσίας ὅπως τὸ δόγμα τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κανένας βαθύτερος λόγος, καὶ χωρὶς ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπὸ τὴν φύσιν νὰ ὀδηγῆ εἴτε εἰς τὴν πίστιν εἴτε εἰς τὴν ἀπιστίαν, μὲ τὴν χριστιανικὴν ἔννοιαν πού ἔχουν αἱ δύο αὐταὶ λέξεις, ὀλόκληρος ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ ἐξέλιξις ἀπὸ τῆς Διαφωτίσεως καὶ ἐντεῦθεν προσεδέθη εἰς τὸ ἀντιθρησκευτικὸν καὶ ἀντιχριστιανικὸν ἄρμα. Αἱ ἐξαιρέσεις, φυσικά, δὲν καταργοῦν τὸν κανόνα. Πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι τουλάχιστον ἓνα μέρος τῆς κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ πικροχόλου καὶ μονομεροῦς πολεμικῆς ἡσκήθη ὑπὸ διαφόρων ἐκπροσώπων τῆς Διαφωτίσεως ἐξ ἀνάγκης, ἦτοι μὲ σκοπὸν τὴν κατάρριψιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐθεντίας· ἔτσι ἐπίστευον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ὅτι θὰ ἦνοιγεν ὁ δρόμος εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀνεμπόδιστον ἔρευναν τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Θεολόγων, Καθολικῶν καὶ Προτεστάντων, συγκαταριθμῆσις τῶν ἀρνητῶν τῆς μεσαιωνικῆς φιλοσοφίας συλλήβδην εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑλιστῶν καὶ τῶν ἀθέων ἔβλαψε παρὰ πολὺ. Ὁ Μέγας Ἱεροξεταστὴς εἰς τὸ ἔργον Ἀδελφοὶ Καραμαζώφ τοῦ Δοστογιέφσκι φέρεται πιστεῖν ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν κρατεῖ εἰς χεῖρας, του καὶ τὰς κλεῖδας τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, τῆς κοινωνίας, δηλ. τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῆς γῆς κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα. Αὐτοί, λοιπόν, πού ἠθέλησαν νὰ ἀπελευθερώσουν τὴν βασιλείαν τῆς γῆς ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἱεροξεταστοῦ ἔθεωρήθησαν ὡς διασπασταὶ τῆς μεσαιωνικῆς Δυτικῆς ἐνότητος, ἡ ὁποία εἰς τὴν οὐσίαν της ἦτο νόθος καὶ εἰδωλολατρικὴ.

Βεβαίως κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας, ἰδιαιτάτα ἐξ ἀφορμῆς τῶν δύο μεγάλων πολέμων, αἱ ἀνωτέρω ἀπόψεις ἤρχισαν νὰ ἀναγνωρίζωνται εἰς ὅλον ἐυρύτερους χριστιανικοὺς κύκλους εἰς τὴν Δύσιν, σήμερον δὲ καθημερινῶς βλέπουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος βιβλία, γραμμένα ἀπὸ κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς θεολόγους, εἴτε Καθολικοὺς εἴτε Προτεστάντας, εἰς τὰ ὁποία ἀναγνωρίζεται ἡ εὐθύνη τοῦ Δυτικοῦ χριστιανισμοῦ διὰ τὴν σύγχρονον ἀπιστίαν.

Εἰς τὸ τέλος τῆς βραχείας αὐτῆς ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως πρέπει νὰ τονισθῆ, ὅτι ὁ Δυτικὸς χριστιανισμὸς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους δὲν ἐτόνισε τὴν ἀντίθεσίν του εἰς τὰς τάσεις τοῦ νεωτέρου ἀνθρώπου ἐκεῖ ἀκριβῶς πού ἔπρεπε καὶ ὅπως ἔπρεπε, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀνέλαβε τὸν ρόλον τοῦ σημαιοφόρου τῆς μεσαιωνικῆς φιλοσοφίας, ἐπιστήμης καὶ κοινωνικῆς τάξεως, προκαλέσας κατ' αὐτὸν τὸν τρό-

πον τρίπλουν κακόν· α) ένεφανίσθη εις τὰ ὄμματα τῶν προοδευτικῶν πνευμάτων τῆς Δύσεως ὡς ἴδρυμα ἀντιδραστικόν κατὰ πάσης προόδου· β) ἀπεξένωσεν ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας τὰ ζωντανότερα καὶ δραστηριότερα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χάριν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐρείνης ἔστρεψαν τὰ πυρὰ των κατὰ τοῦ ὅλου συστήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογίας ἀδιακρίτως τῶν καθαρῶς θρησκευτικῶν καὶ μὴ ἀληθειῶν· γ) ἐπέτρεψε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν δημιουργίαν στρατιῶν ὀλοκλήρων ἀπογοητευμένων καὶ ἀθέων.

Ἐλέχθη ἐπανειλημμένως ἐν τοῖς προηγουμένοις τί θὰ ἀνέμενε τις ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν νὰ πράξῃ, συμφώνως πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ, ἐνώπιον τῆς νέας καταστάσεως ποὺ ἐδημιούργησεν ἡ νεωτέρα ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος· θὰ ἀνέμενε τις ἀπὸ αὐτὴν νὰ κηρύξῃ ἐντονότερον ἀπὸ πρὶν τὴν μετάνοιαν τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ ζητήσῃ δι' ὅλων τῶν μέσων τὴν ἐσωτερικὴν των ἐν Χριστῷ ἀνακαινίσιν ἐν ὧσιν τῶν κινδύνων ποὺ ἐγκλείει διὰ τὸν πεπτωκότα ἀνθρώπον ἡ διὰ τῆς τεχνικῆς προόδου συσσώρευσις εἰς χεῖράς του μεγαλυτέρας δυνάμεως. Κάθε νέα μηχανή, κάθε νέον βῆμα εἰς τὸ τεχνικὸν πεδίον ἀποτελεῖ διὰ τὸ Εὐαγγέλιον μίαν νέαν ἀφορμὴν κηρύγματος μετανοίας ἐνώπιον τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ ἦτο τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς γνησίας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Ὅπως ὁ πολλαπλασιασμός τοῦ ἀνθρώπου ἔτσι καὶ ἡ κατακυριεύσις τῆς κτίσεως ἀποτελοῦν μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἀνθρώπου συνέχισιν τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ δοθείσης εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐντολῆς. Ὁ Χριστιανισμός δὲν ἤμπορεῖ νὰ ζητήσῃ τὸ σταμάτημα τῆς κατακυριεύσεως τῆς φύσεως ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ ὁ ἀνθρώπος, ἁμαρτωλὸς ὢν, ἀποτυγχάνει τοῦ ἀληθινοῦ προορισμοῦ του· ὁ χριστιανισμός ζητεῖ τὴν μετάνοιαν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀνακαινίσιν του, ὥστε ἐκ τῆς κατακυριεύσεως τῆς κτίσεως νὰ μὴ προέρχεται θάνατος, φθορά, ματαία ὑπεροψία, καταδυνάστευσις, ἀλλὰ ζωὴ αἰώνιος, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη.

*

Εἰς τὸν Χαρμίδην τοῦ Πλάτωνος ἐξετάζεται ἡ σχέσις τῆς «σωφροσύνης» πρὸς τὰ διάφορα πεδία τῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Σωκράτης τονίζει εἰς τὸν Κριτίαν τὰ ἑξῆς: «Τὸ κατ' ἐπιστήμην ζῆν σημαίνει νὰ κάμῃ κανεὶς τὸ ὀρθὸν καὶ νὰ εὐτυχή. Τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον ὅλων τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ τῆς μιᾶς καὶ μόνης, ἥτοι τῆς ἐπιστήμης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Διότι, ἐὰν θελήσῃς, ὦ Κριτία, αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ν' ἀποχωρήσῃς τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, τότε ἡ ἰατρικὴ δὲν θὰ θεραπεύῃ πλέον, ἡ ὑποδηματοποιεῖα δὲν θὰ ὑποδένη, ἡ ὑφαντουργικὴ δὲν θὰ ἐνδύη, καὶ ἡ ναυτικὴ τέχνη δὲν θὰ ἐμποδίζῃ τὸν θάνατον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡ στρατηγικὴ εἰς τὸν πόλεμον; Ἀσφαλῶς, εἶπεν. Ἄλλ', ὦ φίλε Κριτία, κάνεις λάθος· διότι δὲν γίνεται τίποτε ἀπὸ αὐτὰ καλῶς καὶ πρὸς ὄφελος ἡμῶν, ἐὰν ἡ ἐπιστήμη τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἀπουσιάζει».

Συνήθως οἱ ἀνθρώποι λέγουν ὅτι ἡ μηχανή, τὸ οἰονδήποτε τεχνικὸν ἐπιτεῦγμα, εἶναι κάτι τὸ οὐδέ-

τερον. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως ἀληθές. Αἱ μηχαναὶ μας δὲν ἔχουν οὔτε νοῦν οὔτε βούλησιν. Δυνάμεθα νὰ καταστρέψωμεν ὅλα τὰ τεχνικά μας ἐπιτεύγματα, ἐὰν θελήσωμεν, δυνάμεθα νὰ ἀναπτύξωμεν τὰς μηχανάς μας, ἢ νὰ μειώσωμεν εἰς ἔντασιν τὴν παραγωγὴν των. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως πως δύνανται νὰ θεωρηθῇ ἡ μηχανὴ ὡς κάτι οὐδέτερον: Ἡ μηχανικὴ ἀνάπτυξις διὰ τῶν αἰῶνων δὲν μετέβαλε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων παραμένουν καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας οὐσιωδῶς αἱ αὐταὶ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς καμῆλου ποῦ ἵππευσεν ὁ Ἀβραάμ μέχρι τοῦ ὑπερηχητικοῦ ἀεροπλάνου τῶν ἡμερῶν μας.

Ἀπὸ ὀρισμένων ὅμως ἄλλων ἀπόψεων ἡ τεχνικὴ πρόοδος δὲν εἶναι κάτι τὸ οὐδέτερον. Εἶναι γνωστὴ ἡ δύναμις τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνθρώπος ποὺ περὶ 50 ὥρες τὴν ἐβδομάδα ἐντὸς ἐνὸς ἐργοστασίου ζῆ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δυνάμεων διαφόρων ἐκείνων ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῆ ὁ ξυλοκόπος ἐνὸς δάσους. Αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεως καὶ τῆς ὑπαίθρου ὀφείλονται κυρίως εἰς τὸ ὅπως διάφορον τῶν παραγόντων τῆς ζωῆς εἰς τὴν ὑπαίθρον καὶ εἰς τὴν πόλιν, παραγόντων ποὺ καθιστοῦν ἐνίοτε τοὺς ἀνθρώπους τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπαίθρου ξένους μεταξὺ των. Ὑπὸ ὀρισμένην λοιπὸν ἔνοιαν ἡ μηχανὴ δὲν εἶναι οὐδέτερα, ἀλλ' ἐμμέσως φέρεται μαζὶ τῆς κάποιου μέτρου τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τοὺς πίνακας τῶν Ἰμπρεσιονιστῶν ἐκεῖνο ποὺ βλέπομεν εἶναι πρὸ παντὸς καὶ κυρίως ἡ ψυχὴ τοῦ ζωγράφου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τούτων ἢ ἐκείνων τῶν ἀντικειμένων ἢ γεγονότων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ἡμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν μηχανήν, ἢ ἐν γένει διὰ τὰ τεχνικά ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου; Ὁχι, βεβαίως. Αἱ μηχαναὶ δὲν ἐκφράζουν τόσον προσωπικὰ αἰσθήματα καὶ σκέψεις τῶν δημιουργῶν των, εἶναι ὅμως ἐπίσης βέβαιοι ὅτι ἀνανακλοῦν τὸν δημιουργόν των. Κάθε τι ποὺ κατασκευάζει ὁ ἀνθρώπος, εἴτε εἶναι σπίτι εἴτε δρόμος εἴτε σιδηρόδρομος εἴτε ἀεροπλάνον εἴτε διαστημόπλοιοι, ἀποτελεῖ προέκτασιν τοῦ χαρακτῆρός του. Καί, ἀντιστρόφως, τὰ δημιουργήματά μας διαμορφώνουν ἡμᾶς ὅπως ἐπίσης διαμορφώνουν καὶ τὸν πλησίον μας. Ὁ Εὐγένιος Ὁ Νήλ εἰς τὸ ἔργον του «Δυναμῶν» περιγράφει τὰς ἐπιδράσεις τῆς μηχανῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου· τί σκέψεις ξυπνᾷ ἡ μηχανὴ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου· τί συμπλέγματα ἀνωτερότητος καὶ κατωτερότητος· τί ἐπιθυμίας καὶ τί φόβους. Ἡ μηχανὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν οὐδέτερα, δὲν εἶναι ὅμως οὐδέτερα ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν της ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

(Συνεχίζεται)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΝ

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Νέα ἔκδοσις ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Ἐπὶ ἐκλε-
κτοῦ χάρτου καὶ ἐγχρώμου ἐξωφύλλου.

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ*

3. 'Η πραγματοποίησις τῶν ἀξιῶν. Σχέσις ἀξίας καὶ πραγματικότητος.

Αἱ ἀξίαι δύνανται νὰ μεθίστανται ἐκ τῆς ἰδεατῆς εἰς τὴν πραγματικὴν τάξιν καὶ νὰ γίνωνται πραγματικά. Αἱ ἰδεαταὶ ἀξίαι δύνανται νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πραγματικὴν τάξιν. 'Η πραγματοποίησις ὅμως αὐτῆ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ ἀξίαι, ὡς ἰδιαιτέρως τονίζει ὁ N. Hartmann, δὲν εἶναι πραγματικά δύναμεις· εἶναι ἰδέαι, ἰδανικαὶ κατασκευαὶ ἢ «οὐσίαι». Δὲν λέγουν «τί εἶναι», ἀλλὰ μόνον «τί πρέπει νὰ εἶναι». Δὲν πραγματοποιοῦνται μὲντι ἀφ' ἑαυτῶν, οὔτε ἐξαναγκάζουν τὸν ἄνθρωπον, ἵνα οὗτος πραγματοποιήσῃ αὐτάς. 'Η πραγματοποίησις τῶν ἀξιῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄνθ' ἢ εὐρεθῆ ἐντὸς τοῦ πραγματικοῦ κόσμου ἀνθρωπίνῃ ὑπαρξί, ἱκανῇ νὰ δεχθῆ τὰς ἰδανικὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἀξιῶν καὶ νὰ ἀφιέρωσῃ πρὸς χάριν αὐτῶν τὸν ἑαυτόν της. 'Η ὑπαρξίς αὕτη εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀκούων εὐκρινῶς τὴν ἰδανικὴν πρόσκλησιν, ἥτις ἀπευθύνεται ἐκ τοῦ κόσμου τῶν ἀξιῶν πρὸς τὸν πραγματικὸν κόσμον, δύνανται νὰ κατευθινῇ τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀξίας καὶ νὰ καταστήσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνόμενα ἰδανικὰ αὐτῶν μηνύματα καὶ αἰτήματα σκοπὸν τῆς δράσεως του. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος εἶναι προωρισμένος νὰ χρηματίσῃ ὁ φορεὺς καὶ ὁ μεσίτης τῶν ἀξιῶν ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ. 'Αλλ' ὅμως δὲν εἶναι ἠναγκασμένος πρὸς τοῦτο. Τὸ ἄνθ' ἀναλάβῃ ἢ θ' ἀποφύγῃ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως αὐτοῦ. 'Επομένως ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ἠθικὸν ὄν». 'Η «ἀδυναμία» τῶν ἀξιῶν εἶναι ἡ ἰδική του δύναμις, ἥτις δίδει εἰς αὐτὸν τὴν «μοναδικήν» ἐν τῷ κόσμῳ θέσιν αὐτοῦ. Μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἔχει δοθῆ τὸ προνόμιον νὰ πραγματοποιῆ τὰ ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ἀξιῶν ἐξαγγελλόμενα δεοντολογικὰ καὶ κανονιστικὰ αἰτήματα καὶ οὕτω νὰ εἰσάγῃ εἰς τὸν κόσμον—ἐναντι τοῦ αἰτιώδους «προσδιορισμοῦ» τῶν φυσικῶν συμβάντων—ἐνα «προσδιορισμὸν» ἀνωτέρου εἶδους.

'Εν τῶν ἀκανθωδεστέρων προβλημάτων τῆς «Φιλοσοφίας τῶν ἀξιῶν» εἶναι ὁ καθορισμὸς τῆς σχέσεως τοῦ βασιλείου τῶν ἀξιῶν πρὸς τὴν πραγματικότητα. Δοθέντος ὅτι ὁ ἄνθρωπος συναρτᾶ τὰς ἀξίας πρὸς τὰ ἐνέχοντα ἀξίαν «ἀγαθὰ», ἅτινα εἶναι πράγματα ἢ γεγονότα τῆς ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς πραγματικότητος καὶ ἐμπειρίας, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: 'Η ἀπ' ἀλλήλων διακρίσις τῶν ἀξιῶν καὶ τῶν ὄντων, «ἀξιῶν» καὶ καὶ τῶν «ἀγαθῶν» εἶναι ὄντολογικὴ ἢ ἀπλῶς μεθοδολογικὴ; Αἱ ἀξίαι ταυτίζονται πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀπ' αὐτῆς; Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἐδόθησαν διάφοροι ἀπαντήσεις:

α) Κατὰ τοὺς σχολαστικοὺς αἱ ἀξίαι ταυτίζονται μετὰ τῶν ὄντων, εὐρισκόμεναι ἐντὸς τῶν πραγμάτων. Κατὰ τοὺς σχολαστικούς «πᾶν ὄν ἔχει

ἀξίαν (εἶναι ἀγαθόν)» («Omne ens est bonum») Τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν ἔχουν καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκπροσώπων τῆς νεοσχολαστικῆς φιλοσοφίας

β) 'Η ἀντίθετος πρὸς τὴν προηγουμένην ἀντίληψις ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ ἀξία εἶναι τι διάφορον τοῦ «εἶναι». Κατὰ τὸν H. Rickert, τὸ βασιλεῖον τῶν ἀξιῶν ἴστανται ἐναντι τοῦ βασιλείου τοῦ «εἶναι». Κατὰ τὸν N. Hartmann αἱ ἀξίαι ὑπάρχουν αὐταὶ «καθ' ἑαυτάς», οὔσαι ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ ἔχουσαι αὐτοτελῆ ὄντολογικὴν ὑπόστασιν. Αὗται εἶναι αὐθύπαρκτοι, αὐτάρκεις καὶ αὐτοτελεῖς «οὐσίαι» καὶ «ποιότητες», αἰτινες ἀπλῶς αἰσθητοποιοῦνται καὶ ἐνσαρκοῦνται ἐν τοῖς διαφόροις «ἀγαθοῖς», ἐν τοῖς ὁποίοις ἡ συνειδησις «θεᾶται» τὰς ἀξίας, ὡς ἀκριβῶς βλέπει εἰς ἐν ἐρυθρὸν ἄνθος τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἢ εἰς ἐν ἐπιπλὸν τὸ γεωμετρικὸν σχῆμα, ὅπερ τὸ χαρακτηρίζει.

γ) 'Ἐτεροι,—ὡς ὁ Joh. Hessen,— ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ ἀξία καὶ ἡ πραγματικότης εἶναι μὲν διάφοροι, ἀλλ' οὐχὶ κενωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων.

'Η μεταξὺ ἀξίας καὶ πραγματικότητος διαφορὰ φαίνεται εἰς τὰ ἐξῆς σημεῖα. 'Η ἀξία εἶναι ἰδεατὸν ὄν, ἐνῶ ἡ πραγματικότης εἶναι πραγματικὸν ὄν· ἡ ἀξία εἶναι τι ἀφηρημένον, ἐνῶ ἡ πραγματικότης εἶναι τι συγκεκριμένον· ἡ ἀξία ἔχει κανονιστικὸν καὶ δεοντολογικὸν χαρακτήρα, τοῦ ὁποίου στερεῖται ἡ πραγματικότης. Παρὰ τὰς διαφορὰς ταύτας, ἡ ἀξία καὶ ἡ πραγματικότης οὐδόπως εἶναι κενωρισμένοι. Μόνον ἡ πραγματοποιηθεῖσα ἀξία εἶναι ἡ πλήρης ἀξία. Διὸ δικαίως γίνεται λόγος περὶ «ἀνάγκης πρὸς ὁλοκλήρωσιν» τῶν (καθαρῶν) ἀξιῶν. 'Η πλήρης ἀνάπτυξις τῆς οὐσίας τῆς ἀξίας ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς δεοντολογικῆς ἀπαιτήσεώς της διὰ τῆς πραγματοποιήσεώς της. 'Αλλ' ὡς αἱ ἀξίαι σχετίζονται πρὸς τὴν πραγματικότητα, οὕτω καὶ ἡ πραγματικότης σχετίζεται πρὸς τὰς ἀξίας. Πᾶν πραγματικὸν εἶναι ἢ δύνανται νὰ εἶναι φορεὺς ἀξιῶν.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ τελευταία ἀποψις εἶναι ὀρθότερα τῶν δύο προηγουμένων. 'Αλλ' ἀσχετῶς πρὸς τὸ καθαρῶς θεωρητικὸν τοῦτο ζήτημα, ἐκεῖνο, ὅπερ ἔχει πρακτικὴν σημασίαν καὶ γίνεται γενικῶς δεκτὸν εἶναι τὸ ὅτι κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου βίωσιν τῶν ἀξιῶν αἱ δύο αὗται πραγματικότητες συναρτῶνται οὕτω στενῶς, ὥστε «ἐν τῇ κοινῇ περὶ τοῦ κόσμου ἀντιλήψει αἱ ἔννοιαί τῆς ἀξίας καὶ τοῦ ὄντος εἶναι ἀπ' ἀλλήλων ἀχώριστοι». Αἱ ἀξίαι, ὡς γίνονται συνειδηταὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, συναρτῶνται πάντοτε πρὸς ὀρισμένα ἀντικείμενα, πράξεις ἢ γεγονότα καὶ οὕτω φαίνεται, ὅτι «ἡ ἀξία ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει τῆς πραγματικότητος... Δὲν ὑπάρχουν γεγονότα, δὲν ὑπάρχει ὑπαρξίς ἄνευ ἀξίας...» Οὕτως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς «κοινῆς ἀντιλήψεως» ταύτης, εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτὸν, ὅτι ὑπὸ τινὰ ἔποψιν, εἶχε δίκαιον ἢ ταυτίζουσα τὸ «ὄν» (ens) πρὸς τὴν ἀξίαν «bonum» (ἀγαθόν) σχολαστικῇ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 186 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

φιλοσοφία. Τελείως «άγαθός» και πλήρης ἀπολύτου ἀξίας είναι μόνον ὁ Θεός, ὅστις εἶναι «πανυπερτέλειον ὄν» και ἔχει ἀπειρον «πλήρωμα ὑπάρξεως». Δι' αὐτὸ δικαίως ὁ Θεὸς ἀπεκλήθη ὑπὸ τοῦ Νικολάου Κουζανοῦ (1401-1464) «ἀξία ἀξιών» («valor valorum»). Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνον τὸ «ens a se» (τὸ «ὄν καθ' ἑαυτό»), ἀλλὰ και τὸ «summius bonum» (τὸ «ὑψίστον ἀγαθόν»). Τὰ διάφορα ὄντα, «ἐφ' ὅσον ἔχουν ὄντοτητα και ὑπαρξιν, εἶναι πραγματοποίησις τῆς προαιωνίου δημιουργικῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ και οὕτως εἶναι ἐν μικρογραφίᾳ παραστάσεις, ἀπεικασματα και σύμβολα τοῦ μεγίστου πληρώματος τοῦ εἶναι». Εἰς αὐτὸ τὸ γεγονός ἐγκριεται ἡ «αὐταξία» (απαντὸς πράγματις). Οὕτω πρέπει νὰ νοηθοῦν και αἱ σχετικαὶ ἐκφράσεις τῆς 'Αγ. Γραφῆς, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας ἐν ἑκάστον τῶν κτισμάτων εἶναι «καλόν» (Γεν. α'), πάντα δὲ ὁμοῦ τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθέντα εἶναι «καλὰ λίαν». (Γεν. α'). «Πᾶν κτίσμα τοῦ Θεοῦ καλόν» (Α' Τιμ. δ', 4). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ἐμμέσως και περὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν συνηρημένης πνευματικῆς πραγματικότητος. «Ὅσον τὰ πράγματα εὐρίσκονται ἐγγύτερον πρὸς τὸ ἀπειρον εἶναι και ἀνταποκρίνονται περισσότερον πρὸς τὴν περὶ αὐτῶν δημιουργικὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ, τόσο περισσότερον ἀναλάμπει ἐν αὐτοῖς ἡ «ἀξία», δημιουργουμένης οὕτω τῆς «ιεραρχικῆς τάξεως» τῶν δημιουργημάτων. «Πᾶσαι αἱ δυναταὶ ἀξίαι, λέγει ὁ Max Scheler, θεμελιοῦνται ἐπὶ τῆς ἀξίας ἑνὸς ἀπειρου προσωπικοῦ Πνεύματος και ἐπὶ τοῦ «κόσμου τῶν ἀξιών», ὅστις ἴσταται ἐνώπιον Αὐτοῦ». Αὗται εἶναι οἰονεὶ «ἀνταύγειαι τῶν μαρμαρυγῶν» και «ἀπεροπληθεῖς τὸν χρωματισμὸν διαθλάσεις τοῦ αἰωνίου φωτός».

4. Εἶδη και ἱεραρχία τῶν ἀξιών.

Αἱ ἀξίαι ἐξ ἐπόψεως εἰδολογικῆς διαιροῦνται εἰς α) θετικὰς και ἀρνητικὰς ἀξίας· β) ἀξίας προσώπων και ἀξίας πραγμάτων· γ) αὐταξίας και παραγωγούς ἢ ὑποτελεῖς ἀξίας. Αἱ αὐταξίαι ὀφείλουν τὸν ἀξιολογικὸν τὸν χαρακτήρα εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν· αἱ παράγωγοι ἢ ὑποτελεῖς ἀξίαι ὀφείλουν τὸν ἀξιολογικὸν τὸν χαρακτήρα εἰς ἄλλας αὐταξίας. Αἱ ἀξίαι καθ' ὕλην δύνανται νὰ διαρθροῦν ποικιλοτρόπως: Ὁ Ed. Spranger διακρίνει ἐξ θεμελιώδη εἶδη ἀξιών. Οὕτως ὁμιλεῖ οὗτος περὶ οἰκονομικῶν, πολιτικῶν, κοινωνικῶν, θεωρητικῶν, αἰσθητικῶν και θρησκευτικῶν ἀξιών. Ὁ Max Scheler διαίρει τὸ βασιλεῖον τῶν ἀξιών εἰς τέσσαρας περιοχάς: Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰς «αἰσθησιακὰς» ἀξίας (τοῦ εὐαρέστου, τοῦ χρησίμου) ἢ δευτέρα ἀναφέρεται εἰς τὰς «ζωϊκὰς» ἀξίας (τοῦ εὐγενοῦς, τῆς εὐεξίας, τῆς υγείας)· ἢ τρίτη ἀφορᾷ εἰς τὰς «πνευματικὰς» ἀξίας (τοῦ ὀραίου, τοῦ δικαίου, τῆς γνώσεως)· ἢ τετάρτη τέλος περιλαμβάνει τὴν θρησκευτικὴν ἀξίαν (τοῦ ἀγίου, ἢ ὁσίου).

Κατὰ τὸν N. Hartmann τὰ «ἀγαθὰ» διακρίνονται εἰς τὰ «πραγματικὰ», τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, τὰ κοινωνικά και τὰ ποικίλα πνευματικὰ ἀγαθὰ. Πρὸς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ εἶναι συγγενεῖς αἱ ἀξίαι τῆς ἠθικῆς, τῆς δικαιονομικῆς, τῆς πολιτειακῆς, τῆς καλλιτεχνικῆς ζωῆς.

Ὡς πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα τῶν ἀξιών ὑπάρχει σχετικὴ ὁμοφωνία. Κατὰ τὸν Max Scheler τὰ κριτήρια τῆς ἱεραρχικῆς διαβαθμίσεως τῶν ἀξιών εἶναι τὰ ἑξῆς: α) Μία ἀξία εἶναι τόσο ἀνωτέρα, ὅσον αὐτὴ ἔχει μεγαλύτερον διάρκειαν. Κατώταται ἀξίαι εἶναι αἱ ἐφήμεροι και παροδικαί· ἀντιθέτως ἀνώταται εἶναι αἱ αἰώνια ἀξίαι. β) Μία ἀξία εἶναι τόσο ἀνωτέρα, ὅσον ὀλιγώτερον εἶναι μεριστὴ διὰ τῆς συμμετοχῆς περισσότερων ἀτόμων εἰς τὴν βίωσιν τῆς. γ) Ἡ θεμελιούσα ἀξία εἶναι ἀνωτέρα τῆς θεμελιουμένης. δ) Μία ἀξία εἶναι τόσο ἀνωτέρα και ὑψηλότερα, ὅσον βαθύτερα εἶναι ἡ ἱκανοποίησις, ἢ φέρει ἡ βίωσις τῆς. ε) Μία ἀξία εἶναι τόσο ὑψηλότερα και ἀνωτέρα, ὅσον περισσότερον «ἀπόλυτος» εἶναι, ὅσον δηλ. ὀλιγώτερον σχετίζεται ἡ βίωσις και ἡ προτίμησις αὐτῆς πρὸς ἕνα ὀρισμένον φορέα.

Ἐν τῇ ἱεραρχικῇ κλίμακῃ τῶν ἀξιών τὴν κατωτάτην βαθμίδα ἀποτελοῦν αἱ ὕλικαί, οἰκονομικαὶ και βιολογικαὶ ἀξίαι. Ἔπονται αἱ λογικαί, αἰσθητικαὶ και ἠθικαὶ ἀξίαι. Τέλος ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος ἴστανται αἱ θρησκευτικαὶ ἀξίαι αἵτινες καταλαμβάνουν ὀλόκληρον τὸ ἄτομον και ἀποκαλύπτουν εἰς αὐτὸ τὸ ἔσχατον νόημα τῆς ὑπάρξεως και τὰ ὕστατα βάθη τῆς ζωῆς. Οὐδὲν σύστημα ἠθικῆς ἠδυνήθη νὰ κλονισθῆ «τὸ ἀξίωμα τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ὅτι ὑψηλότερον πασῶν τῶν ζωϊκῶν ἀξιών ἴστανται αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι και ὅτι πρὸς χάριν αὐτῶν πρέπει νὰ καταναλισκῆται και νὰ θυσιάζηται ἡ ζωή».

Ὅταν διαταραχθῆ ἡ ἱεραρχικὴ κλίμαξ τῶν ἀξιών, τότε αὗται ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν και τείνουν νὰ ἀποκλείσουν ἀμοιβαίως ἀλλήλας. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ πραγματοποίησις μιᾶς ἀξίας ἀποκλείει προηγουμένως ἢ διαρκῶς τὴν πραγματοποίησιν ἄλλων ἀξιών. Ὁ ἄνθρωπος, ἵνα εἶναι ὑγιής, ὀλοκληρωμένη και ἀληθῶς πνευματικὴ ὑπαρξίς, δεόν νὰ ρυθμίζη κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ὕψην και τὴν συνανάπτυξιν και συνεκδήλωσιν τῶν διαφόρων ἀξιολογικῶν αὐτοῦ διαθέσεων και ροπῶν, ὥστε νὰ ἐπιζητητῆ ὑπ' αὐτοῦ πραγματοποίησις ἀξιών, κρατουσῶν τὴν ἱεραρχικὴν αὐτῶν θέσιν και «ἰσταμένων εἰς λογικὰς και ἀμοιβαίας σχέσεις πρὸς ἀλλήλας». Μόνον οὕτω γίνεται ὁ ἄνθρωπος κατ' ἐξοχὴν πνευματικὸν ὄν και ἐνιαία προσωπικότης και ἀποφεύγεται ἡ λεγομένη «πολιτιστικὴ νόσος». Αἱ μεμονωμέναί πτυχαὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πνευματικαί, οὐχὶ ὅταν ἐκδηλῶνται αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, ἀλλὰ μόνον ὅταν εἶναι «μέρη μιᾶς καθολικῆς ζωῆς τῶν ἀξιών», προάγοντα ἄλλας ἀξίας και παράγοντα οὕτω καρποὺς πνευματικούς. Ἡ ἀξία τοῦ ἀγίου ἀποτελεῖ τὴν ὑψίστην κορυφὴν τοῦ κόσμου τῶν ἀξιών, καθ' ὅσον ἀμέσως ἢ ἐμμέσως προάγει τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν ὡς ὀλόγητα.

5. Ἡ σημασία τῶν ἀξιών διὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον και πολιτισμὸν.

Αἱ ἀξίαι ἔχουν ἀνυπολόγιστον σημασίαν διὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον. Ὁ πολιτισμὸς οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ πραγματοποίησις ἀξιών τῇ βοηθείᾳ τῶν προδιαθέσεων και ἱκανότητων τοῦ ἀνθρώπινου πνευ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΣ

Είναι πλέον γνωστόν, ότι ο Τύπος είναι σήμερα ο απαραίτητος σύντροφος του ανθρώπου. Ο προορισμός του εν τῇ κοινωνίᾳ εἶναι μέγας, τῷ ὄντι, καὶ μεταδίδει, ὡς διδάσκαλος, ἀγωγὴν, διαφώτισιν, ἐνημέρωσιν καὶ καθοδήγησιν.

Τὸ βιβλίον, τὸ περιοδικόν, ἡ ἡμερησίως εἶναι μία ἰσχυρὰ δύναμις, ἓνα δίκτυον, τὸ ὁποῖον ἐπηρεάζει, παρασύρει καὶ δημιουργεῖ τὴν «Κοινὴν Γνώμην», ἡ ὁποία λειτουργεῖ εἰς τὰς Δημοκρατίας, ὡς «τετάρτη ἐξουσία».

Ὡς «ἀρχηγὸς καὶ ἡγέτης τῆς κοινῆς γνώμης, ἐκλεγόμενος διὰ λαϊκῆς καθημερινῆς ψηφοφορίας», ἔχει ὡς ὑψίστην ἀποστολὴν τὴν διερεύνησιν τῆς ἀληθείας καὶ διὰ τῆς δυνάμεώς του καὶ τῶν ἀπεριορίστων τεχνικῶν μέσων του, τὴν ἐπίδρασιν του ἐπὶ τοῦ φρονήματος τῶν πολιτῶν. Καθίσταται οὕτω προφανῆς ἡ εὐθύνη του ἔναντι τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ζωῆς τῶν λαῶν καὶ τῶν πηγῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐκτρέφονται. Ὅφειλε ἐπομένως νὰ εἶναι πάντοτε ὁ δριμύς ἐλεγκτὴς πάσης παρανομίας καὶ ἀδικίας, ὁ ὑπερασπιστὴς τῶν πονεμένων καὶ ὁ προστάτης τῆς τιμῆς, καὶ νὰ ἀποβαίνῃ «...ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τοῦ κοινωνικοῦ πολιτισμοῦ».

*

Ποίαν θέσιν ὁμοῦ κατέχει εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὁ Τύπος, ἔναντι τοῦ ὑψίστου, ὅσον καὶ ἐξαισίου αὐτοῦ προορισμοῦ; Δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ τις ἐκθύμως, ὅτι ὁ Τύπος ἔχει πλήρη συνείδησιν τοῦ πολλαπλοῦ ρόλου του καὶ, ὅτι, μὲ ἀντικειμενικό-

ματος. Αἱ ἀξίαι ὑψώνουν ἡμᾶς «ὑπεράνω τῆς στυγνῆς πραγματικότητος καὶ τῶν σιδηρῶν τῆς νόμων» καὶ εἶναι τὰ ἐλατήρια τῶν «νοσταλγιῶν», τῶν «δραματισμῶν», τῶν «ιδεωδῶν», τῶν «ρυθμιστικῶν ἢ κανονιστικῶν ἀρχῶν», τῶν «δεοντολογικῶν κανόνων», τῶν «ιδανικῶν αἰτημάτων», τῶν «ἀξιολογικῶν ροπῶν καὶ ἀπαιτήσεων» καὶ ἐν γένει πασῶν τῶν εὐγενῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ἀνθρώπου. Πᾶσα δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ἐμψυχοῦται ὑπὸ ἀξίας τινός.

Αἱ ὑψίσται ἰδίως ἀξίαι εἶναι «ἡ ἀφετηρία καὶ τὸ κίνητρον τῶν μεγάλων καὶ εὐγενῶν δημιουργημάτων, τὸ ἰδανικόν, πρὸς ὃ τείνομεν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ κτῆσις καὶ ἡ πραγμάτωσις ἐξυψοῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ δημιουργεῖ τὸν γνήσιον καὶ ἀληθινὸν πολιτισμόν... (Αἱ ὑψίσται ἀξίαι) ἀσκοῦν μεγίστην ἐπὶ τῆς ψυχῆς γοητείαν, αἰχμαλωτίζουν καὶ ἀνέλκουν αὐτὴν εἰς σφαίρας ὑψηλοτέρας, πλουτίζουν τὴν προσωπικότητα, καθαίρουν αὐτὴν καὶ ἐξευγενίζουν».

Ὁ ἀξιολογικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ βίος αὐτοῦ ὡς ἐλευθέρου πνευματικοῦ ὄντος. Οὐ μόνον ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ πολιτιστικῇ δημιουργίᾳ (θρησκεία, τέχνη, κλπ.), ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πραγματοποιήσει τῶν κατωτέρων ὑλικῶν, βιολογικῶν καὶ οικονομικῶν ἀξιών ὁ ἄνθρωπος δρᾷ ὡς πνευματικὸν ὄν. Ἐν ταῖς ἀθλοπαιδιαῖς λ.χ. ὑπάρχει ὑπερενστικτώδης κοινωνικὴ βούλησις καὶ τάσις, ἐνσαρκουμένη

τητα, κατεργάζεται τὸ καλόν; Ἐνδιαφέρεται, ἀληθῶς, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ διερεύνησιν τῆς ἀληθείας;

Ἄνευ οὐδεμιᾶς διαθέσεως κακοπίστου κριτικῆς καὶ μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν ὀρισμένων φωτεινῶν παραδειγμάτων, ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ἐπωδύνως, ὅτι ὁ Τύπος, πολλακίς, δὲν ἐπέδειξεν δείγματα ἀνωτερότητος καὶ ἀνιδιοτελείας. Εἶναι λυπηρόν, ὅτι παρ' ὅλον ὅτι «Τύπος ἀνόσιος, τύπος κακοήθης, τύπος κακοῦργος εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς ὁ ἀπειλῶν τὸ κράτος», ἐν τούτοις, συχνάκις, ἐκτὸς τῆς συγχύσεως καὶ τοῦ χάους, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν μὲ τὰς ἀντιφατικὰς, διαστρεβλωτικὰς πληροφορίες του, ἠνύνησεν, ἐκὼν ἢ ἄκων, τὰ πάθη, τὸν ἠθικὸν ἐκφυλισμόν, τὰ σκάνδαλα, τὴν πορνογραφίαν, τὴν διαστροφὴν τῶν γεγονότων καὶ παρουσίασεν ἐντόνως καὶ μὲ σαφῆ διάθεσιν συσκοτίσεως τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ὑλικὸν συμφέρον.

Βεβαίως, καὶ κατὰ τὸ ἰδικόν μας Σύνταγμα (ἄρθρον 14) «ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του...» διότι εἶναι «ὁ τύπος ἐλεύθερος». Ὡς τόσον ὁμοῦ, ὅταν ἀκριβῶς «στερηθῆται ἠθικῆς βάσεως», ἀποβαίνει δύναμις διαβρωτικὴ καὶ καταλυτικὴ, ἡ ὁποία συσκοτίζει ἢ ἀποκρύπτει τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκφραρίζει τὰ ἄτομα. Καὶ διότι ἐπὶ πλέον «ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, ἔχει ἀντίρροπον τὴν ἠθικὴν, τῆς ὁποίας ἐκκλειπούσης ἡ ἐλευθερία ἀποβαίνει ἐπικίνδυνος κοινωνικὴ πληγὴ». Εἶναι δὲ σύνηθες φαινόμενον νὰ παρουσιάζεται ὁ Τύπος, εἰς πλείστας

εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου διατυπουμενοὺς καὶ τηρουμένους ἀθλητικοὺς κανόνας. Εἰς τινὰς δὲ ἀθλοπαιδιάς (λ.χ. εἰς τὴν ὀρειβασίαν, τὴν ἀναρρίχισιν εἰς τοὺς παγετώνας, τὰς παγοδρομίας, τὰς ἰστιοδρομίας κλπ) κατοπτρίζονται αἱ βαθύτεραι νοσταλγίαι τῆς πρὸς «ὑπερνίκησιν τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως τεθειμένων» ὀρίων ρεπούσης ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ οικονομικὸς ἔπειτα πολιτισμὸς, αἱ πρόοδοι τῆς τεχνικῆς, ἡ ἐκμηδένισις τῶν ἀποστάσεων· τὰ πνευματικὰ κατορθώματα τῶν μεγάλων οικονομολόγων· αἱ φράσεις «θρίαμβος τῆς τεχνικῆς» καὶ «οικονομικαὶ ἐπιστῆμαι»— πάντα ταῦτα δεικνύουν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ὑλικὸς πολιτισμὸς ἐμψυχοῦνται ὑπὸ ὑπερυλικῶν νοήματος. Ἡ ὑλικὴ ὑπαρξίς καὶ ἐνέργεια χρησιμεύει ὡς θεραπαινίς τοῦ πνευματικοῦ ὄντος πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Οἱ ἐπιτάφιοι πολιτισμοὶ τῶν λαῶν, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν παλαιοντολογικῶν ἀνθρώπων, αἱ ἀρχαῖαι νεκροπόλεις, τὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἐνατολῇ ὄρη τῶν νεκρῶν κλπ ἀποδεικνύουν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πανταχοῦ καὶ πάντοτε, διὰ τῆς τεχνικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας, ἐξέφρασε τὴν πρὸς τὴν ὑπερυλικὴν καὶ ἀχρονον πραγματικότητα ροπὴν αὐτοῦ. Ὡστε ἡ ἐν γένει ἀξιολογικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ζωὴ αὐτοῦ ὡς πνευματικοῦ ὄντος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

περιπτώσεις, ως ο ήθικος αὐτουργός μεγάλων καταστροφῶν καὶ ὁ δραστικώτερος παράγων κατευθύνσεων καὶ ὑποδείξεων, αἱ ὁποῖαι ἠπέιλησαν τὰς κοινωνίας.

Συχνάκις, διὰ τῶν παγκοσμίων εἰδήσεων, τῶν ἀναταποκρίσεων, ρεπορτάζ, ἄρθρων, χρονογραφημάτων, φωτογραφιῶν καὶ ἄλλων στοιχείων, ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, ὁ Τύπος, ἀντὶ νὰ κατατοπίζη εἰς τὴν παγκόσμιον κίνησιν καὶ ζωὴν, ἐμφανίζεται ὡς ὁ δραστικώτερος παράγων διχασμοῦ, ἀναστατώσεων καὶ διαφθορᾶς. Τὸ «νέον», τὸ ὁποῖον καλεῖται διαρκῶς νὰ προμηθεύη καί, ὡς ἄλλος διδάσκαλος, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, νὰ τὸ πλάθῃ εἰς μαθήματα ἀρετῆς καὶ ἠθους, γίνεται δαιμόνιον φανατικῶν ἐπιδιώξεων, πρὸς πραγμάτων ὄχι ἐντίμων σκοπῶν. Ἐλλεῖπει, συνηθέστατα, τὸ αἴσθημα ἀνωτέρας ἀποστολῆς καὶ ἄνευ φραγμοῦ, μετ' αὐθαιρεσίας καὶ προκλητικότητος, παρωθεῖ εἰς ἐγκλήματα καὶ ἐκφυλισμὸν.

Ἀναφέροντες πάντα τὰ ἀνωτέρω, ἐν συντομίᾳ, ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὄχι μόνον τὸν ἑλληνικόν, ἀλλὰ, καὶ τὸν ξένον Τύπον. Ἐν τούτοις, πολυλάκις καὶ ὁ ἰδικός μας καταμολύνεται ἐκ τῆς διαβρωτικῆς αὐτῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀνευθυνολογίας. Παρατηρεῖται δὲ εἰς τὸ αὐτὸ ἔντυπον, εἰς τὴν μίαν σελίδα ὁ εἰς συνεργάτης ἐλαφρᾶ τῇ συνειδήσει, νὰ εἰρωνεύεται τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸ ἔργον τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ εἰς ἄλλην σελίδα, τοῦ αὐτοῦ ἔντυπου, νὰ διαμαρτύρεται ἄλλος συνεργάτης, διὰ τὴν βαθυτέραν ἀδυναμίαν τῆς κοινωνίας νὰ ἀντιδράσῃ εἰς ἀποσυνθετικὰ πράξεις. Πλουσίαν ποικιλίαν ἀντιθέτων πραγμάτων, ἀνεικρινείας καὶ ἐλλείψεως ἀξιοπρεπείας δύνανται νὰ παραθέσῃ, ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἡ ὁποία μειώνει ἀσφαλῶς τὸ πνευματικὸν νόημα, ἐν τῷ ὑψίστῳ αὐτῷ λειτουργήματι, διὰ τὸ ὁποῖον, ὁ μέγιστος ἀμερικανὸς ἐκδότης Πούλιτσερ, ἐχάραξεν τὰ ἐξῆς εἰς μῆνυμά του: «Ὁ Θεὸς ἄς μεριμνήσῃ ἵνα τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ ἀποτελέσῃ τὸν μόνιμον οἶκον μᾶς ἐφημερίδος, ἡ ὁποία πάντοτε θὰ εἶναι ἀνικανοποίητος ἀπὸ τὰ ἔντυπα νέα—πάντοτε θὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον παντὸς εἶδους ἀδικίας— πάντοτε θὰ εἶναι ἀνεξάρτητος— πάντοτε θὰ προηγήται εἰς διαφώτισιν καὶ πρόοδον— πάντοτε θὰ εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τὰς πραγματικῶς δημοκρατικὰς ιδέας— πάντοτε θὰ ἀποβλέπῃ νὰ καταστή ἠθικὴ δύναμις— πάντοτε θὰ προσπαθῇ νὰ βελτιώνεται μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ ἀνώτατον ἐπίπεδον τελειότητος. Ὁ Θεὸς ἄς μεριμνήσῃ διὰ νὰ δύνανται ὁ «Κόσμος» νὰ ἀγωνίζεται πάντοτε χάριν τῶν ὑψηλοτέρων ἀνθρωπίνων ιδεωδῶν. Διὰ νὰ εἶναι ἐν καθημερινῶν σχολείων καὶ ἐν καθημερινῶν βήμα. Εἰς καθημερινὸς διδάσκαλος καὶ εἰς καθημερινὸς ἄμβων. Ἐν ὄργανον δικαιοσύνης, τιμωρὸς κατὰ τοῦ ἐγκλήματος, βοηθὸς τῆς παιδείας καὶ καθρέπτῃς τῆς πραγματικῆς... ζωῆς»¹.

*

Ἄλλὰ ποῖαν θέσιν ἔλαβεν ἡ Ἐκκλησία, γενι-

1. Ἐντ. Κόμπλεντς, «Ὁμιλοῦν οἱ Δημοσιογράφοι...», Βιβλιοπ. «Ἐστίας», σελ. 20.

κώτερον, ἐναντὶ τοῦ καθόλου Τύπου; Καί, εἰδικώτερον, ποῖαν στάσιν ἔλαβε τὸ θρησκευτικὸν ἔντυπον ἔμπροσθεν τοῦ δράματος τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς;

Κατ' ἀρχὴν ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐκ τῶν πρώτων, ἡ Ἐκκλησία ἀντελήφθη τὴν τεραστίαν δύναμιν ἐπιδράσεως τοῦ Τύπου ἐπὶ τοῦ φρονήματος τῶν ἀνθρώπων. Ἐν τούτοις, εἶναι ἀληθές, ὅτι δὲν ἐχρησιμοποίησεν ἀρκούντως τὴν ἰσχὴν αὐτήν. Συχνάκις, ἔργον ἀποκλειστικῶς ἰδικόν της, ἐπέτρεψε νὰ κατευθύνεται καὶ νὰ προωθῆται περαιτέρω παρ' ἄλλων, μετ' συνέπειαν, ὡς εἶναι φυσικόν, νὰ ἐκφεύγῃ, ἐκ τῶν χειρῶν της, μέγας καὶ ἀποφασιστικὸς παράγων.

Σήμερον, ἀσφαλῶς δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον. Ἐκατομύρια ἔντυπων σελίδων, κατ' ἔτος, τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας, κυκλοφοροῦν εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ ἐξωτερικόν τῆς Χώρας. Τὸ Χριστιανικὸν ἔντυπον κατακτᾷ διαρκῶς καὶ περὶ σσότερον ἔδαφος καὶ γίνεται, ἀληθῶς, ὁ εἰλικρινῆς καὶ παρήγορος σύντροφος τῶν ἀνθρώπων. Ἐχει τεθῆ πλέον ἐπισήμως εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν ἱεραποστολικῶν μέσων καὶ ὁσημέραι καθίσταται πραγματικὸν ὄργανον εὐθύνης, ἀνακουφίσεως καὶ ὑψηλοῦ προορισμοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ ὁμως εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ θρησκευτικὸν ἔντυπον ἔμπροσθεν τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς, εἶναι τι πολὺ εὐρύτερον καὶ ἄκρας σημαντικόν.

Ἐν πρώτοις, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἔντυπον, ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν, δὲν ἔχει οὐδεμίαν σχέσιν μετὰ τοῦ ἰδιοτελεῖς σκοποῦς, συμφέροντα, συσκοτίσιν, ἀνευθυνολογίαν καὶ διαστρέβλωσιν τῆς ἀληθείας. Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι ἰδικὰ τῆς συνθήματα καὶ εἶναι ἡ μόνη, ἡ ὁποία ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἐπιδιώξῃ ἀσφαλῶς. Τὸ «μάθετε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» εἶναι ὁ μοναδικὸς καὶ ὑψηλὸς σκοπὸς τῆς. Ὁ Τύπος ὁ ἐκκλησιαστικὸς εἶναι προσανατολισμένος πρὸς τὰ ὠραῖα καὶ εὐγενῆ ἰδανικά καὶ διὰ πάντα πιστὸν εἶναι τροφὴ ὑγιῆς καὶ ἀφέλιμος. Πραγματοποιεῖται, μετὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον, τὸ κηρυκτικόν, κατηχητικόν καὶ διαφωτιστικόν τῆς ἔργον καί, ἐν πολλοῖς, συγκεντρώνει συχνάκις μέγα μέρος καὶ αὐτοῦ τοῦ καθόλου πνευματικοῦ ἔργου τῆς Χώρας.

Καθίσταται ὁμως λίαν αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη μᾶς πλέον ἀποφασιστικῆς ἀντιμετώπισσεως τῶν ποικίλων θεμάτων καὶ προβλημάτων τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. Δέον νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ δημιουργία προϋποθέσεως, διὰ τὴν ἐπωφελῆ χρησιμοποίησιν τοῦ Τύπου εἰς θέματα κοινωνικά, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν ρεαλιστικὰς καὶ ἀμέσους λύσεις. Εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν αὐτὴν κατάκτησιν τοῦ Τύπου τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία μάλιστα θὰ ἐπηρέασῃ οὐσιαστικῶς καὶ ὅλον τὸν ἄλλον Τύπον, θὰ βοηθήσῃ ἀσφαλῶς, ἡ ἐνοποίησης ὀρισμένων ἔντυπων, τὰ ὁποῖα, ὄχι μόνον θὰ εἶναι ὑπὸ τὸν αὐστηρῶς ἄμεσον ἔλεγχόν Της, καὶ τὴν φωτεινὴν καθοδήγησίν Της, ἀλλὰ συγχρόνως θὰ ἐκφράζουσι καὶ τὰς ιδέας Της. Θὰ προβάλλουσι συστηματικῶς τὰς ἀπόψεις Της καὶ θὰ δίδουσι τὴν

γραμμὴν πλεύσεως ἐκάστοτε εἰς ὀλόκληρον τὸν θρησκευτικὸν Τύπον, διὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἡ ἐπίσημος Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία θέλει νὰ θέσῃ εἰς πρώτην, δευτέραν καὶ τρίτην γραμμὴν.

«Ἀναγκαίαν, ἐπὶ τούτοις, θεωροῦμεν καὶ τὴν ὑπὸ τῆς Ἁπ. Διακονίας ἐκδοσὶν ἐβδομαδιαίας κατ' ἀρχὴν ἐφημερίδος, ἥτις θὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς σκοπίας θεώρησιν τῶν ἐπικαίρων γεγονότων, θὰ παρέχῃ Ὀρθοδόξους, ἀλλὰ καὶ διεκκλησιαστικὰς εἰδήσεις, θὰ ἐξετάζῃ φλέγοντα ζητήματα, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων δὲν εἶναι κατάλληλοι αἱ στήλαι τῶν νῦν ἐκδιδομένων Ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν καὶ ἐντύπων, καὶ θὰ παρέχῃ τὰς δεύσας ἀπαντήσεις εἰς δημοσιεύματα διαπραγματευόμενα θρησκευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα»².

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐκδοσις ἐνὸς περιοδικοῦ, μὲ εὐρύτερον, λαϊκὸν ἐνδιαφέρον πολύχρωμον καὶ πολυσέλιδον εἶναι ἐπάναγκες νὰ κυκλοφορήσῃ. Καθὼς ἐπίσης καὶ ἐν δελτίον πληροφοριῶν, ἀπαραίτητον, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐνημέρωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν προμήθειαν ὕλικοῦ εἰδήσεων καὶ γεγονότων πρὸς τὰ ἄλλα ἐντυπα.

*

Τὸ Χριστιανικὸν ἐντυπον, μὲ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα σήμερον διαθέτει ἡ Ἐκκλησία, δύναται νὰ καταστή, ὄντως, ἐν ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων ὀργάνων τῆς θρησκευτικῆς κατηχήσεως, ἐνημερώσεως καὶ φωτισμοῦ. Καθημερινῶς ἀποδεικνύεται, ὅτι ἰσχυρὸς ἐκκλησιαστικὸς τύπος, ἐκκληροῖ θετικῶς, ὄχι μόνον ὑψηλὴν ἀποστολήν, ἀλλὰ καθίσταται καὶ μοναδικὸν ἀντίρροπον, τεραστίας σημασίας κύρους καὶ αὐθεντίας εἰς τὸν ἄλλον Τύπον, ὁ ὁποῖος ἐν ὕστατῇ ἀναλύσει, ὅσον καὶ ἂν ἔχῃ κάμει βήματα ἐλπιδοφόρα, πρὸς μίαν ἐξυγίανσιν, συγκριτικῶς μὲ τὸ πρόσφατον παρελθόν, δὲν δύναται, πάντως, νὰ καταστῇ οὐδέποτε ἐκκλησιαστικὸς Τύπος.

Ὅθεν, εἰς πάντας καταφαίνεται, ἡ ἀναγκαιότης ἐνοποιήσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου τῆς ἐπισημοῦ Διοικούσης Ἐκκλησίας. Δὲν βαρύνεται μὲ παρελθόν καὶ οὕτε δύναται, ἐκ τῶν πραγμάτων, νὰ καταστῇ ποτὲ ὄργανον ἄλλου, πλὴν τῆς ἐπισημοῦ Ἁγίας Ἐκκλησίας. Ἄλλὰ καὶ ἐτι πλέον. Ἡ δημιουργία ὑπευθύνου, ἀρτίου καὶ ἐκσυγχρονισμένου ἐκκλησιαστικοῦ ἐντύπου, θὰ βοηθήσῃ καὶ εἰς τὴν συγκέντρωσιν ὕλικοῦ, τὸ ὁποῖον καταλλήλως ἐπεξεργαζόμενον, μὲ ἀποσαφηνισμένας τὰς ἰδέας καὶ μὲ καθαρὰς, κρυσταλλίνας σκέψεις, θὰ δύναται νὰ διοχετευθῆται καὶ εἰς ὀλόκληρον, τὸν ἄλλον Τύπον, οὕτως ὥστε, μὲ τὸν καιρὸν, νὰ δημιουργηθῆται μία ἐσωτερικὴ, ἀνεπαίσθητος εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ δραστηρικῶς, ἐνίσχυσις τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν δικαίων πνευματικῶν αἰτημάτων, διὰ τὰ ὁποῖα ἀγωνίζεται ἡ Ἐκκλησία.

*

Τοῦτο, ἀσφαλῶς, θὰ εἶναι ἐν ὕψιστον ἐπίτευγμα.

2. Ἄνδρ. Φυτράκη, Ἁπ. Διακονία, Ἐκθεσις πεπραγμένων 1958—59. Ἀθήναι 1960, σελ. 51.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΛΑΣ (+)

Τῆ 21ῃ Ἀπριλίου ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Κορυτῶν κυρὸς Εὐλόγιος Κουρίλας. Ὁ αἰδίδιμος Μητροπολίτης ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1880 εἰς Ζήτσεισταν Κορυτῶν. Εἰς νεαρωτάτῃν ἡλικίαν ἐμόνασεν εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Φιλοθέου τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Μεγίστης Λαύρας. Ἀποφοιτήσας ἐν ἔτει 1901 ἐκ τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς, ἐνεγράφη εἰς τὴν Μεγάλῃν τοῦ Γένους Παιτριάρχικῃν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀποφοιτήσας ἐν ἔτει 1905 ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα ἐσπούδασεν Θεολογίαν καὶ Φιλολογίαν. Ἀναθῶν διαφόρους ἀποστολάς εἰς Μακεδονίαν καὶ Αἴγυπτον, ἐπέστρεψεν εἰς Ἁγιον Ὄρος, ἐξ οὗ ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1915 διωρίσθη Καθηγητὴς Γυμνασίου μέχρι τοῦ ἔτους 1923. Ἀκολούθως μετέβη ἐκ νέου εἰς Μονὴν Μ. Λαύρας, γρηματίσας ἐν ἔτει 1936 πρωτεπιστότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἀπὸ τοῦ 1935 μέχρι τοῦ 1937 ἐδίδαξεν ἱστορίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης, ὅτε ἐξελέγη Μητροπολίτης Κορυτῶν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Παιτριάρχείου Κιιόλεως. Εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Κορυτῶν παρέμεινεν μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1939 εἰσβολῆς τῶν Ἰταλῶν, παρ' ὧν ἐκδιωχθεὶς ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας, ἐκλεγείς ἐν ἔτει 1942 ὡς τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διδάξας ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ ἔτους 1949.

Ὁ ἀειμνηστος Ἱεράρχης, πλὴν τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ δράσεως καὶ τῶν ἀγῶνων του κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου, ἀνέπτυξεν εὐοτάτῃν συγγραφικὴν δρασίαν. Εἰς δεκάδας ἀριθμοῦνται τὰ συγγράμματα καὶ αἱ μελέται τοῦ ἀειμνηστοῦ Μητροπολίτου.

Ἡ κηδεία τοῦ αἰδίδιμου Ἱερόρχου ἐγένετο ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Μητροπόλεως, τῆς νεκρωσίου δὲ ἀκολουθίας πρόεστη ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος. Ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων.

Εὐτυχῶς, ὅτι διὰ πολλοὺς σήμερον εἶναι μία ἠθικὴ προσταγὴ καὶ μία βιωθεῖσα ἐμπειρία. Δεσπόζει εἰς τὴν σκέψιν τῶν καὶ τοὺς δίδει ἐγκαρδίωσιν. Καὶ μόνον αὐτὸ εἶναι, ἀσφαλῶς, μία χαρμόσυνος ἀγγελία. Δὲν ἔχομεν, παρὰ νὰ ἀγρυπνώμεν καὶ νὰ σκεπτόμεθα τὰς ἀνυπολογίστους ἠθικὰς προσφοράς, τὰς ὁποίας θὰ ἀποκομίσῃ, ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ὀραίου αὐτοῦ καὶ σατηρίου ἔργου.

Εἶναι, ὅλως ἀπαραίτητον, ἡ Ἐκκλησία, σὺν τῷ καιρῷ, νὰ ἀποκτῇ καὶ νὰ κατακτῇ τὰ σύγχρονα μέσα ἐπικοινωνίας καὶ μεταδόσεως τῶν πνευματικῶν ἀρχῶν καὶ καρπῶν τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, ὥστε νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ ἀποσαφηνίζῃ τὴν θέσιν της καὶ αὐθεντικῶς νὰ δίδῃ τὰς ἀναγκαίας λύσεις καὶ γραμμὰς πλεύσεως. Καὶ ὁ Τύπος ἀναντιρρήτως, ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν σπουδαιότερων αὐτῶν μέσων ἐπαφῆς τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ πλήρωμά της. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ μὲ τὸ ραδιόφωνον συμβαίνει: ἡ Ἐκκλησία δὲν περιμένει νὰ ἔλθῃ ὁ πιστὸς εἰς Αὐτήν, ἀλλὰ Ἐκεῖνη προστρέχει πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν βοηθεῖ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

Από τῆς 17ης μέχρι τῆς 26ης Μαΐου τρ. ἔτους ἐγένετο τὸ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους προσκύνημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Τοῦ δεκαήμερου τούτου Προσκυνήματος μετέσχον ὁ Κοσμητὸρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἰωάννης Τράκας, ἐκ τῶν λοιπῶν καθηγητῶν αὐτῆς ὁ Πανοσ. ἀρχιμ. κ. Ἰερώνυμος Κοτσώνης καὶ ὁ κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, τέσσαρες βοηθοὶ τῆς Σχολῆς, εἴκοσι πέντε φοιτητὰ καὶ δώδεκα φοιτήτριαι. Ἡ εἰς τοὺς Ἁγίους τόπους μετάβασις ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ἐξ ἐκείνων ἐπιστροφή ἐγένετο διὰ δύο στρατιωτικῶν ἀεροπλάνων, τεθέντων εὐγενῶς καὶ προθύμως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Γεωργίου Θεμελῆ.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως καὶ περὶ ὥραν ἑνὴν πρωϊνὴν οἱ μετασχόντες τοῦ Προσκυνήματος συνεκεντρώθησαν ἐν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἔψαλαν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ ἐζήτησαν διὰ προσευχῆς τὴν θεῖαν ἀρωγὴν καὶ συμπαράστασιν κατὰ τὸ ἀναλαμβάνμενον πολυήμερον ταξίδιον. Ἐν συνεχείᾳ αὐτοὶ, ἐπιβάντες αὐτοκινήτων τῆς Βασιλικῆς Ἀεροπορίας, μετέβησαν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Ἀεροδρόμιον Θεσσαλονίκης, ὁπόθεν ἐγένετο ἡ ἀναχώρησις τῶν δύο ἀεροπλάνων περὶ τὴν 8ην πρωϊνὴν.

Ταῦτα, ἀφοῦ ἐστάθμευσαν ἐπὶ ἄραν περίπου ἐν Ῥόδῳ πρὸς ἀνεφοδιάσμον, κατηθύνηθησαν πρὸς τὴν ὠραίαν καὶ ὀφθαλμικὴν Κύπρον, τῆς ὁποίας ὑπερέπτησαν, ἐν συνεχείᾳ διήλθον ὑπεράνω τῆς Βηρυττοῦ, τῆς Δαμασκοῦ, τοῦ Ἀμμάν καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Ἁγίας Πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων περὶ τὴν 4ην ἀπογευματινὴν, μετὰ πολὺν χρόνον ταξιδίου. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον ὑπεδέχθησαν τοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης προσκυνητὰς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀστέμιος καὶ ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν Μακ. Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. κ. Βενέδικτον Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβος.

Ἐπιβάντες αὐτοκινήτων, οἱ προσκυνητὰ ἔφθασαν εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν, ἐνθα ἐγκατεστάθησαν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Imperial ὅπερ εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Τὴν ἐπομένην, καθ' ἣν ἐωρτάζετο ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ ὥραν 7-7.30 π.μ. οἱ μετέχοντες τοῦ Προσκυνήματος παρεκλήθησαν τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ τῆς Ἁγ. Ἐλένης, εἰς ἣν ἐχοροστάτησεν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. κ. Βενέδικτος. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος ἐδεξιώθη ἅπαντας τοὺς προσκυνητὰς ἐν τῇ μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Κατὰ τὴν δεξιῶσιν αὐτῆν ὁ ἐκ τῶν Καθηγητῶν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰερώνυμος Κοτσώνης προσεφώ-

νησε τὸν Μακ. Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. κ. Βενέδικτον, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Μακαριώτατε,

Ἐξ ὀνόματος τῶν κυρίων συναδελφῶν καὶ τῶν συνοδευόντων ἡμᾶς τελειοφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης, παρακαλῶ νὰ μετ' ἐπιτρέψῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης νὰ ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην ὄλῳν ἡμῶν συγκίνησιν, διότι οἱ πόδες ἡμῶν ἴστανται ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Γῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔστησαν οἱ ἄχραντοι τοῦ Κυρίου πόδες καὶ τὴν ὁποίαν καθηρίασεν ἡ ἐνοσηρὸς Αὐτοῦ παρουσία. Ὅνειρον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας ἐθέρομαιτε τὰς καρδίας μας καὶ μετ' ὁποῖον αἱ μητέρες ἡμῶν μᾶς ἐγαλοῦνθησαν, χάριτι θεῖα καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, γίνεται ἤδη πραγματικότητα.

Τὸ προσκύνημά μας εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους ἐπιτελεῖται, Μακαριώτατε, ἐν ἡμέραις κατὰ τὰς ὁποίας «ἀκοαὶ πολέμων» καὶ ποικίλαι ἀναστατώσεις ταράσσουσιν τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἐνῶ δὲ ἡ ἀνθρωπίνη γνώσις ἔχει ἤδη φθάσει εἰς τὰ πρόθυρα τῆς κατακτῆσεως καὶ αὐτῶν τῶν πλανητῶν, ἡ ἐσωτερικὴ πάντων ἀνησυχία καὶ ἀβεβαιότης βαίνει συνεχῶς ἀξανομένη. Ἐντεῦθεν ἠσθάνθημεν ζωηρὰν τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἔλθωμεν εἰς ἡμεῖς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἱερῶν Τόπων, οἱ ὁποῖοι ἐπενθυμίζουσιν τὴν ἄκραν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν στοργικὴν ἐπερὶ πάντων ἡμῶν Θείαν Αὐτοῦ Πρόνοιαν καὶ ἀντλήσωμεν δύναμιν καὶ θάρρος διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγώνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἕκαστος ἡμῶν ἐτάχθη. Μάλιστα, οἱ ἐξ ἡμῶν σπουδασταὶ, ἐδρισκόμενοι εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἐκ τῶν πανεπιστημιακῶν ἐδωλίων ἀπολόσεώς των καὶ τῆς ἐποδύσεώς των εἰς τὴν στίβον τῆς εὐγενεῖς ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ ἀμίλλης, ἐθεώρησαν ἀπαραίτητον, ὅπως ἀναβαπτισθῶσι προηγουμένως εἰς τὴν πνευματικὴν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων κολυμβήθραν καὶ τονωθῶσι ψυχικῶς, οὕτω δέ, ἀρξάμενοι πρῶτον ἀπὸ Θεοῦ, ἀναλάβωσι μετὰ ταῦτα τὴν ὑπεύθυνον ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν των. Διότι ὅλοι ἔχουσιν στερεὰν τὴν ἀπόφασιν, ἵνα εἰς οἵονδήποτε τομέα καὶ ἂν κληθῶσι, διακονήσωσιν ἐν τῷ μυστικῷ τῆς Ἐκκλησίας Ἀμπελώνι.

Μακαριώτατε, καίτοι τοπικῶς μακρὰν ἐδρισκόμενοι, παρακολουθοῦμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς ἱεροὺς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ γενικῶς τῆς μακαριότητος Ἀγιοταρικῆς Ἀδελφότητος ἀνώνας, τοὺς ὁποίους διεδάγετε εἰς τὸ προχωρημένον τοῦτο φυλάκιον τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ συμπάσχουμεν μεθ' ὑμῶν. Δι' ὃ, ὡς μαθητὰ Ὑμῶν προσεχόμενοι καὶ ἡμεῖς, ἐθεωρήσαμεν Ὑμᾶς ἀμοδιωτέρους, ἵνα διδάξητε τοὺς φοιτητὰς μας τὴν ἀγωνιστικὴν τέχνην καὶ ἀποτελέσητε δι' αὐτοὺς τὰ ζῶντα ἐκεῖνα πρότυπα, τὰ ὁποῖα γνωρίζουσιν καὶ νὰ μάχωνται καὶ νὰ νι-

κοῦν. Ταῦτοχρότως, ἐθεωρήσαμεν ὑποχρέωσίν μας, ἵνα, ποσοερχόμενοι ἐνταῦθα, δηλώσωμεν εἰς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ὅτι τιθέμεθα εἰς τὴν διάθεσιν Αὐτῆς καὶ τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος καὶ παρακαλοῦμεν Αὐτήν, ἵνα τοῦ λοιποῦ, σπουδήποτε γῆς καὶ ἂν καλέσῃ ἡμᾶς τὸ καθήκον καὶ ὁσονδήποτε μικρὰ καὶ ἀσήμαντος καὶ ἂν εἶναι ἢ ὕληρεσία τὴν ὁποῖαν θὰ προσφέρωμεν, καταλέγῃ καὶ ἡμᾶς μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι τεταγμένοι εἰς τὴν διακονίαν τῶν ἱερῶν Προσκνημάτων, πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, τὴν ὁποῖαν ἐκληροδότησαν εἰς Ὑμᾶς προσωπικότητες, αἱ ὁποῖαι καὶ σήμερον συνεχίζουν νὰ ἐκπέμπουν ζωηρὰν πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν ὄχι μόνον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ καθόλου Χριστιανικῇ γενικώτερον. Μορφαί, ὡς ἡ τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφωθέντος, καὶ τῶν προκαθημένων τῆς Σιών Κυρίλλου, Σωφρονίου, Δοσιθέου, Χρυσάνθου καὶ συμπάσης τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης πλειάδος τῶν σεβασμίων ἱεραρχῶν, οἱ ὅποιοι ἐκλείσαν τὸν θεοῦδοτον θρόνον τῆς μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν, εἶναι ἀναστήματα διὰ τὰ ὁποῖα δύναται νὰ καυχῶται ἡ τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησία, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν μετὰ τῶν σεπτῶν ἱερῶν τόπων ἀποτελοῦν κληρονομίαν ἀνεκτίμητον, ἢ περιφροῦρησις τῆς ὁποίας ὡς καθήκον καὶ τιμὴ καὶ ὡς προνόμιον ἀνήκον μὲν εἰς τὴν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν, θὰ παρακαλέσωμεν ὁμῶς ἵνα κατὰ τινὰ τρόπον θεωρήσῃτε μετέχοντας καὶ ἡμῶς.

Τέλος, παρακαλοῦμεν, Μακαριώτατε, ἵνα δεχθῆτε τὰς θερμὰς ὄλων ἡμῶν εὐχαριστίας, διὰ τὴν στοργικὴν ὑποδοχὴν, τὴν ὁποῖαν ἐπεφύλαξεν εἰς ἡμᾶς ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ ἡ Ἀγιοταφικὴ Ἀδελφότης καὶ ὑποσχόμεθα ἅπαντες, ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ προσπαθῶμεν, ἵνα γίνωμεν διαπύρσιτοι κήρυκες καὶ τῶν ἱερῶν Ὑμῶν ἀγώνων καὶ τῆς πνευματικῆς σπουδαιότητος καὶ τῆς ὑψίστης διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν σημασίαν τῶν πανσέπτων Προσκνημάτων, θὰ διαφιλάττωμεν δὲ ἐσαεὶ ζωηρὰν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποῖαν ἐχάραξεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἡ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀγάπη, μετὰ τῆς ὁποίας ἐγενόμεθα δεκτοί. Παρακαλοῦμεν δέ, Μακαριώτατε, ἵνα κατὰ τὰς παρὰ τὴν Πανάγιον καὶ Ζωοδόχον Τάφον καὶ τὸν φοικτὸν Γολγοθᾶν θεοπειθεῖς Ὑμῶν ἐντεύξεις μινῆσκεσθε καὶ ἡμῶν, ὥστε νὰ ἀξιοθῶμεν νὰ ἐπιτελέσωμεν μετὰ ζήλου τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος καὶ ἡ ἅγια Αὐτοῦ Ἐκκλησία ἐνεπιστεύθη ἢ θὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν, συγκαταλεγῶμεν δὲ καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν Αὐτοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ τῆς ἀνταποδόσεώς Του τῆς δικαίας».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. κ. Βενέδικτος προσεφώνησε τοὺς καθηγητὰς καὶ φοιτητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Δοκιμάζομεν, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περισπούδαστα, χαρὰν καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν οὐ τὴν τοχούσαν, ὑποδεχόμενοι ὑμᾶς τοὺς Ἑλλογιμωτάτους Καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ

νεοφύτου Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὡς καὶ τοὺς σπουδαστὰς αὐτῆς ἐν τῇ Αἰθουσῇ ταύτῃ τοῦ παλαιφάτου Ἡμῶν Πατριαρχείου.

Ἡ χαρὰ δ' Ἡμῶν αὐτὴ καὶ ἀγαλλίασις ἐστὶ δεικνυμένη, καθορώντων ἐν τῷ προσώπῳ πάντων ὑμῶν οὐ μόνον τοὺς ὀπαδοὺς τῆς εἰς τοὺς Ἀγίους καὶ Θεοβαδίστους τούτους Τόπους Ἱερᾶς Θεωρίας, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τοὺς ὀτρηνοὺς σκαπανεῖς καὶ ἐργάτας τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, τοὺς λάτρεις τῆς Θεολογίας ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ἣτις σήμερον εἶπερ ποτε καὶ ἄλλοτε καλεῖται, ἵνα διαδραματίσῃ τὸν σπουδαιότερον ὄλον ἐν τῇ Κοινωνίᾳ, ἥνπερ τείνουσιν, ὅπως κατακλύσωσι θεωρίαι ὕλιστικαὶ καὶ δέσματα ἀθειστικά, πλὴν πρὸς καιρὸν καὶ εἰς μάτην, ἅτε τοῦ Κυρίου διαβεβαιώσαντος Ἡμᾶς, ὅτι πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Ὑπὸ τοιούτων δ' αἰσθημάτων χαρᾶς, ἀγαλλίασεως καὶ αἰσιοδοξίας κατεχόμενοι, χαίρομεν πάντας ὑμᾶς, εὐχόμενοι τὸ «ὡς εἶ παρέστητε» εἰς τὴν Ἀγίαν ταύτην Πόλιν, τὴν πολυῦμνητον Ἱεροσολαλίμ, τὸ κατοικητήριον τοῦτο τοῦ Θεοῦ, Σιών τὴν Ἄγιαν.

Ἐπιδαφιλεύοντες δὲ πῶσιν ὑμῖν τὰς πατρικὰς καὶ πατριαρχικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, εὐχόμεθα, ὅπως ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐνισχύσῃ πάντας ὑμᾶς, τοὺς διδάσκοντας καὶ διδασκομένους, εἰς τὰς ἐγγενεῖς ὑμῶν προσπάθειας ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν Ἔθνους, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινωνίας καθόλου.

Κύριος, ὁ ἐνδόξως Ἀναληφθεὶς ἀφ' Ἡμῶν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς Θεός, εὐλογῆσαι ὑμῶν τὰς εἰσόδους καὶ ἐξόδους. Ἀμήν.»

(Συνεχίζεται)

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Νέα ἔκδοσις τῆς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, εἰς σχῆμα
μικρὸν (τσέπης) ἐπὶ ἀρίστου χάρτου δι' ἐρυ-
θρῶν καὶ μαύρων γραμμάτων.

Ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ πάντα ἐκκλησιαζόμενον.
Τιμᾶται δρχ. 1.50.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

'Η Διορθόδοξος Θ. Λειτουργία.

Αίαν αξιοσημείωτον γεγονός υπήρξε ή διορθόδοξος Θ. Λειτουργία, ήτις κατά την Κυριακήν τής Πεντηκοστής ετελέσθη μεγαλοπρεπώς εις τὸ ἐν Τατοῦ Παρεκκλήσιον τῶν Βασιλικῶν 'Ανακτόρων. 'Η ἀπὸ τετραετίας καθιερωθεῖσα Λειτουργία αὕτη συνήθως τελεῖται τὴν Κυριακήν τής 'Ορθοδοξίας. 'Αλλὰ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, λόγω τής κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν τῷ 'Εξωτερικῷ ἀπουσίας τῶν Α.Α. Μ.Μ. τῶν Βασιλέων, ἡ διορθόδοξος αὕτη Θ. Λειτουργία ἀνεβλήθη διὰ τὴν Κυριακήν τής Πεντηκοστής, ὅτε καὶ ετελέσθη ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων καὶ τῶν μελῶν τής Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Θεόκλητος, συνελειτούργησαν κληρικοὶ καὶ συνέβαλαν λαϊκοὶ ἐκ τής 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν καὶ ἐκ τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως, 'Αλεξανδρείας, 'Αντιοχείας καὶ Σερβίας, προερχόμενοι ἐξ 'Αμερικῆς, Γερμανίας, Κορέας, Οὐγκάντας, Λιβάνου, Συρίας καὶ Γιουγκοσλαβίας. Οὗτοι ἐχρησιμοποίησαν τὴν γλῶσσαν, ήτις χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν Θ. Λατρίαν εἰς τὴν Πατρίδα των. Οὕτως αἱ γλῶσσαι, αἵτινες ἠκούσθησαν κατὰ τὴν διορθόδοξον ταύτην Θ. Λειτουργίαν ἦσαν, ἐκτὸς τής ἐλληνικῆς, ἡ ἀραβικῆ, ἡ σλαβωνικῆ, ἡ ἀγγλικῆ, ἡ γερμανικῆ, ἡ κορεατικῆ καὶ ἡ τής ἀφρικανικῆς Οὐγκάντα. Χαρακτηριστικὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι κατὰ τὴν Λειτουργίαν ταύτην τὸ Σύμβολον τής Πίστεως ἀπηγγέθη ὑπὸ αὐτοῦ τούτου τής Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, ὁ ὁποῖος σήμερον εἶναι, ὡς γνωστὸν, ὁ μόνος ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην 'Ορθόδοξος Βασιλεύς.

Οὕτως ἡ Θ. Λειτουργία αὕτη οὐ μόνον παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν τής συμπροσευχῆς πολλῶν ἐκ τῶν ἐν 'Ελλάδι εὐρισκομένων ἐκπροσώπων τῶν 'Ορθόδοξων 'Εκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπετέλεσε χαρακτηριστικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ χαρακτήρος τής 'Ορθοδοξίας, ήτις ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἐλπίδα διὰ τὸν παραπαίοντα σήμερον κόσμον.

«Χρυσὴ ἐλπίς».

'Η ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τής «'Εκκλησίας» γενομένη περιγραφή τής τελετῆς ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τοῦ Φροντιστηρίου 'Υποψηφίων Κατηχητῶν πληροῦ εὐφροσύνης τὰς καρδίας πάντων τῶν εὐλοκρινῶς ποθούντων τὴν πρόοδον τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τής 'Εκκλησίας μας.

'Ιδιαίτερον ἐντύπωσιν προκαλεῖ τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὸ Φροντιστήριον τοῦτο προθύμως ἐνεγράφησαν ὑπερδιακόσιοι φοιτηταὶ καὶ φοιτήτριαι ὄλων τῶν Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου, σπουδασταὶ τῶν λοιπῶν 'Ανωτάτων Σχολῶν, τῶν Παιδαγωγικῶν 'Ακαδημιῶν ἢ καὶ ἀπλῶς ἀπόφοιτοι Γυμνασίου.

'Ως ἐτόνισεν ὁ Γεν. Διευθυντῆς τής «'Αποστο-

λικῆς Διακονίας» καὶ Κοσμήτωρ τής Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν κ. 'Ανδρέας Φυτράκης, πάντες οὗτοι «ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον πανεπιστημιακὸν ἔτος, καὶ παρὰ τὸν φόρτον τῶν λοιπῶν ἐργασιῶν των καὶ τῶν δυσχερειῶν τής συγχρόνου ζωῆς, μετὰ τόσου ζήλου παρηκολούθησαν τὰ τε θεωρητικὰ καὶ τὰ πρακτικὰ μαθήματα τοῦ Φροντιστηρίου, οὐχὶ διὰ ν' ἀποκτήσουν προσόν τι, πρὸς ἐξασφάλισιν μισθῶν καὶ θέσεων, ἀλλὰ διὰ νὰ λάβουν τὴν εὐλογίαν τής 'Εκκλησίας καὶ ν' ἀποκτήσουν τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια δι' ἐθελοντικὴν καὶ ἀμισθον ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔργον. Τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν μας, καθ' ἣν τὸ κατ' ἐξοχὴν, ὡς μὴ ὄφελε, κίνητρον τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν εἶναι ἐν πολλοῖς αἱ ὕλικαι ἐπιδιώξεις, ὑπερδιακόσιοι νέοι σπουδασταὶ ἐπεβλήθησαν εἰς σημαντικὸς κόπους, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὰ μαθήματα τοῦ Φροντιστηρίου τούτου, χωρὶς ν' ἀποβλέπουν εἰς ὕλικὰς ἀμοιβάς, πληροῖ ὄλους μεγάλης χαρῆς, διότι ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ χρυσὴ αὕτη ἐλπίς τής 'Εκκλησίας καὶ τοῦ 'Εθνους ὄχι μόνον παραμένει πέντοτε πιστὴ εἰς τὰ ἀνώτερα ἰδανικὰ τής ζωῆς, ἀλλ' εἶναι ἐτοιμὴ νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς θυσίας ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἐπὶ τούτοις νὰ θέσῃ τὸν ἐθνουσιασμόν της εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν».

'Ενισχύονται πνευματικῶς.

'Η ἀπόφασις τής Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὅπως αὕτη διενεργήσῃ διὰ τῶν Καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν αὐτῆς Προσκύνημα εἰς τοὺς 'Αγίους Τόπους, ἀνάλογον πρὸς τὸ τής Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος, εἶναι τι, ὅπερ δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀσχολίαστον.

'Ως ἀποδεικνύεται ἐκ τής ἐν ἄλλαις σελίδι τής «'Εκκλησίας» γινόμενης περιγραφῆς τοῦ Προσκυνηματος τούτου, οἱ μετέχοντες αὐτοῦ σπουδασταί, εὐρισκόμενοι εἰς τὰ πρόθυρα τής ἐκ τῶν πανεπιστημιακῶν ἐδωλίων ἀπολύσεως των καὶ τής ἀποδύσεως των εἰς τὸν στίβον τής ἐγγενοῦς ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῆς ἀμίλλης, ἀναβαπτίζονται εἰς τὴν πνευματικὴν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων κολυμβήθραν καὶ ἐνισχύονται πνευματικῶς.

Εἶτα διὰ τοῦ Προσκυνηματος αὐτοῦ οἱ προσκυνηταὶ γνωρίζουν τοὺς ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους διεξάγουν οἱ Ἕλληνες φρουροὶ τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ἀποκοτῶν συνείδησιν τής ἐν 'Αγίοις Τόποις ἀποστολῆς τής 'Ελληνικῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, ήτις σθεναρῶς ἀγωνίζεται ἐναντίον πολλῶν ξένων ὁμολογιῶν καὶ προπαγανδῶν.

Εὐγενῆς χειρονομία.

'Εν σχέσει πρὸς τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει λεχθέντα, εἶναι δίκαιον νὰ σημειώσωμεν ἐπιπλέον, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ 'Υφυπουργοῦ 'Εθνικῆς

Ἀμόνης, ὅπως τεθοῦν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δύο στρατιωτικά ἀεροπλάνα πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ Προσκυνηματὸς τῆς εἰς Ἁγίους Τόπους, εἶναι τι, ὅπερ τιμᾶ τὸν κ. Ὑφ' ὑπουργὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ εὐγενὴς αὕτη χειρονομία δὲν ἀποδεικνύει μόνον κατανόησιν τῶν δυσχερῶν οικονομικῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζοῦν οἱ πλείστοι τῶν φοιτητῶν μας, οἵτινες εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνισχύωνται ποικιλοτρόπως, ἀλλὰ καὶ πλήρη γνώσιν τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἀποστολῆς, ἣν ἔχει τὸ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους Προσκύνημα.

Πράγματι οἱ Τόποι οὗτοι δὲν εἶναι μόνον Τόποι ἐκδηλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ τόποι μακαρίων προβολῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος. Ὅθεν ἡ μετὰ τῶν τόπων τούτων ἐπαφὴ τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν δὲν ἐξυπηρετεῖ μόνον ἐκκλησιαστικούς, ἀλλὰ καὶ ἐθνικούς σκοπούς.

Ἐξίεπαινος ἀπόφασις.

Ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς, ὅπως συμπαρασταθῇ ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς εἰς τοὺς ἐν Ἐδρῶνῃ μετανάστας ὁμογενεῖς μας καὶ δὴ τοὺς ἐν ταῖς Χώρας αὐτῆς ἐργαζομένους ἐργάτας, οἱ ὅποιοι ὑποχρεοῦνται, ὡς γνωστόν, νὰ ζοῦν καὶ νὰ ἐργάζωνται ἐν μέσῳ ἑτεροδόξων κοινωτιῶν, ἀλλὰ καὶ μωρίων ἠθικῶν κινδύνων καὶ πειρασμῶν ἐν τῇ ξένῃ, ἀπεφάσισεν ὅπως ἀποστέλλῃ τὸ ἐβδομαδιαῖον Δελτίον ὀρθοδόξου οἰκοδομῆς «Φωνὴ Κυρίου», πρὸς δωρεὰν διανομὴν μετὰ αὐτῶν.

Ὡς εἶναι φανερόν, ἡ τιμῶσα τοὺς ἰθύνοντας τὴν «Ἀποστολικὴν Διακονίαν» ἀπόφασις αὕτη θὰ συντελέσῃ, ὥστε τὰ ρεῖθρα τοῦ «ζῶντος ὕδατος» νὰ καταρδεύουν τὰς ἐν Ἐδρῶνῃ Ἑλληνικὰς Παροικίας καὶ τοὺς τόπους διαμονῆς Ἑλλήνων ἐργατῶν. Ἐκάστην ἐβδομάδα οὗτοι θὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπικοινωνοῦν πνευματικῶς μετὰ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας, νὰ τροφοδοτῶνται πνευματικῶς καὶ νὰ ἀντλοῦν δύναμιν καὶ θάρρος πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων ἀντιξοοτήτων καὶ δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας συναντοῦν.

«Ἡ εὐτυχισμένη οἰκογένεια».

Ἐν συνεχείᾳ εἶναι δίκαιον νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγάλη σημασία τῆς ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἐκδόσεως μιᾶς σειρᾶς μικρῶν βιβλίων ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Ἡ εὐτυχισμένη οἰκογένεια». Καὶ μόνον ὁ τίτλος ἐκάστου ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῶν μαρτυρεῖ περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀναπτυσσομένων ἐν αὐτοῖς θεμάτων, τὰ ὁποία εἶναι τὰ ἑξῆς: «Ἡ σημασία τοῦ γάμου», «Γιὰ ἓνα γάμο εὐτυχισμένο», «Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ οἰκογένεια», «Ἡ μητέρα», «Ἡ ψυχολογία τοῦ σπίτι», «Ἡ γυναῖκα στὴ βιοπάλη», «Τὸ ἐπάγγελμα τῶν παιδιῶν μας» κ.λ.π.

Ἡ διαφώτισις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν σπουδαιῶν τούτων θεμάτων ἀπετέλει ἀπὸ μακροῦ ζωτικὴν ἀνάγκη. Εἶναι τόσοι οἱ κίνδυνοι, οἵτινες ἀπειλοῦν τὴν εὐτυχίαν τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ὥστε

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 26.5.1961 ἀπεφασίσθη, κατόπιν ἐγγράφων ἀπαντήσεων ἐπὶ ἀπευθυνθείσης σχετικῆς Ἐγκυκλίου, ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ἑκτακτος σύγκλησις τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας ἀπὸ 18ης-30ης προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου. Τὰ θέματα ἅτινα θὰ ἀπασχολήσουν τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας εἶναι τὰ ἑξῆς: α) Ἐφημεριακόν. — Ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῆς πορείας τῆς βελτιώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου—Κατάργησις τῆς Ἑνοριακῆς Εἰσφοράς. β) Καταρτισμὸς Καταλόγου ὑποψηφίων πρὸς Ἀρχιερατείας, καὶ γ) Ἐκλογή νέων Μητροπολιτῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν χρευσουσῶν Μητροπόλεων Σύρου, Σερρών, Μεσσηνίας καὶ Αἰτωλοακαρνανίας.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 30-5-61 ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Καντέρμπουρου καὶ Πριμάτου πάσης Ἀγγλίας ἐκπροσωπήσῃ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας κ. Ἰάκωβος.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 15ήμερον συνειργάσθη ἐπαινετημένως μετὰ τῶν παρ' αὐτῷ Θεοφ. Βοηθῶν Ἐπισκόπων, τῶν Διευθυντῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπηρεσιῶν κ.λ.π. Προήδρευεν ὡσαύτως συνεδριῶν τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἡ ὑπόδειξις τῶν μέσων τῆς ἀντιμετωπίσεως καὶ ἐκμηδενίσεως αὐτῶν θὰ σώσῃ ἀσφαλῶς πλείστας οἰκογενεῖας ἐκ τοῦ ναυαγίου. Ὅθεν ἄς εὐχηθῶμεν, ὅπως ἀφ' ἐνὸς τὰ βιβλία ταῦτα τύχουν εὐροιάτης κυκλοφορίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἄλλα δημοσιεύματα παραμολοῦν περιεχομένου ἴδων ταχέως τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

«Κυψέλη».

Πολλάκις καὶ πολλαχόθεν ἔχει διαπιστωθῆ ἡ ἀνάγκη τῆς στενωτέρας ἐπαφῆς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἐμποτισμὸς τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς μας διὰ τοῦ γνησίου πατερικοῦ πνεύματος. Τὸ σῶθημα «ὀπίσω εἰς τοὺς Πατέρας» πολλάκις ἔχει ἀντηχῆσαι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ὅθεν μετὰ μεγίστης χαρᾶς δέον νὰ χαιρετισθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ παρ. ἀρχιμ. Χριστοφύρου Καλόβα, καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατευθυνόμενης «Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος» συνεχιζομένη ταπεινὴ ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «Κυψέλη», ὅπερ ἔχει τὴν πρωτοτυπίαν νὰ παρουσιάσῃ δι' ὅλων τῶν σελίδων του ἐν νεοελληνικῇ μεταφράσει ἐκλεκτὰ ἔργα τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς εἶναι φανερόν, ἡ πρὸς τὸν ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν λαὸν προσφορὰ τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἔχει ἀνυπολόγιστον ἀξίαν καὶ ἀποτελεῖ σημαντικὴν συμβολὴν εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς πνευματικὴν ἀφύπνισιν τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦτο ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται θερμῶς, ὅπως τὸ περιοδικὸν τοῦτο τύχῃ πάσης ὑποστηρίξεως πρὸς ἀπρόσκοπτον συνέχισιν τῆς ὥραιας ἀποστολῆς του.

Ὁσαύτως ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Θεόκλητος ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν Ἱερεῖς καὶ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια διαφόρων Ἱ. Ναῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

— Τῆ 17ῃ Μαΐου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος ἐδέχθη τὸν Καθηγνητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κόλλιαν.

— Τῆ 18ῃ Μαΐου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Θεόκλητος ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν τῆς Προνοίας κ. Στράτον. Αὐθήμερον ἐδέχθη τὸν κ. Παΐζην, Διευθυντὴν τοῦ Τμήματος Ἐκκλησιῶν παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐξωτερικῶν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς τὴν τελετὴν τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου εἰς τὸ Χριστιανικὸν Κέντρον Νεότητος.

— Τῆ 19ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος προήδρευσε συνεδρία τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Κ. Παπαϊωάννου.

— Τῆ 22ᾳ Μαΐου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Ἀντιπρόεδρον τῆς Βουλῆς κ. Ἀγγέλον Καμβύσην. Αὐθήμερον προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δ. Συμβουλίου Δημοτριαδεῖο Κληροδοτήματος.

— Τῆ 24ῃ προήδρευσε συνεδρία τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Κασσιματεῖο Κληροδοτήματος.

— Τῆ 25ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν κ. Λέντελμαν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἑλληνοαμερικανικῆς Ὀργανώσεως Γ.Κ.Α.Π.Α.

— Τῆ 28ῃ Μαΐου, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὁρθοδοξίας, προέστη εἰς τὸν Παρεκκλήσιον τῶν Ἀνακτόρων τῆς Θείας Λειτουργίας, καθ' ἣν ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπήγγειλεν, κατὰ τὰ εἰωθότα, τὸ «Πιστεύω».

— Τῆ 29ῃ Μαΐου ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ πανηγυρίζοντι Ἱ. Ναῷ Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς.

**

— Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος, κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Μάϊου, ἐν Κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς ἱερούς ναοὺς τοῦ Πειραιῶς.

— Τῆ 1ῃ μετέσχε συνεδρίασεως τῆς παρὰ τῇ Νομαρχίᾳ Ἀττικῆς Ἐπιτροπῆς ἐράνων καὶ φιλανθρωπικῶν ἀγορῶν. Τῆς αὐτῆς συνεδριαζούσης Ἐπιτροπῆς μετέσχε καὶ τῆ 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς.

— Τῆ 17ῃ, ἐκπροσωπῶν τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητον, προέστη τῆς Νεκρωσίου Ἀκολουθίας ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ ἀειμνήστου εὐσεβοῦς ἱατροῦ Ἰωάννου Ὁρφανοῦ, Βουλευτοῦ Πειραιῶς καὶ Νήσων, τελεσθείσης ἐν τῷ ἐν Πειραιεῖ ἐνοριακῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Εὐαγγελιστρίας.

— Τῆ Πέμπτῃ τῆς Ἀναλήψεως (18 Μαΐου) ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησε ἐν τῷ ἐν Δραπετσῶν Πειραιῶς πανηγυρίζοντι ἱερῷ ναῷ τῆς Ἀναλήψεως, καὶ προέστη τῆς τελετῆς τῆς λιτανείσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνας.— Ἀκούθως, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Βουλευτοῦ Πειραιῶς κ. Χρίστου Μπουγά, συνειργάσθη ἐπιτοπιῶς διὰ τὴν ἐξέυρεσιν οἰκοπέδου πρὸς ἀνέγερσιν ἱεροῦ ναοῦ εἰς τὴν περιοχὴν Γερμανικῶν Πειραιῶς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν περιοίκων.— Τὸ ἀπόγευμα δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐτέλεσε τὸν Ἀγιασμόν ἐπὶ τῇ θεμελίωσει τοῦ 7ου Δημοτικοῦ Σχολείου Νικαίας, παρουσίᾳ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γ. Βογιατζῆ.

— Τῆ 19ῃ ἐτέλεσε τὸν Ἀγιασμόν ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ Κέντρο Προστασίας Παίδων «Δωρεᾶς Ε. καὶ Δ. Μιχαλινού» ἐν Πειραιεῖ, παρουσίᾳ τῆς Α.Β.Υ. τῆς Πριγκηπίσεως Εἰρήνης, καὶ τῶν Ὑπουργῶν Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. κ. Α. Στράτου καὶ Γ. Ἀνδριανοπούλου, καὶ ἄλλων Τοπικῶν Ἀρχῶν.

— Τῆ 21ῃ ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητον, ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν ἐν Νικαίᾳ Πειραιῶς ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Πατέρων τῆς Ἀ' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἐν συνεχείᾳ προέστη τῆς τελετῆς τῆς λιτανείσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνας.

— Τῆ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπισκέφθη τὴν ἐν Νικαίᾳ Πειραιῶς Ἐκθεσὶν τῶν Ἀεροπροσκόπων τῆς περιοχῆς καὶ ὠμίλησε δι' ὀλίγων.

— Τῆ 22ᾳ προήδρευσε, ἐν Ἀθήναις, τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Κ.Α.Ο.Φ.

— Τῆ 23ῃ ἐπεθεώρησε τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἱερούς ναοὺς τῆς Ἁγίας Σοφίας, Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (ὑπὸ ἀνέγερσιν), καὶ Ἁγίας Μαρίνης (ὑπὸ ἀνέγερσιν).

— Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας παρηκολούθησεν, εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον Πειραιῶς, μουσικοφιλολογικὴν ἐκδήλωσιν ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ τοῦ Ἀλ. Παπαδιαμάντη, διοργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς Δ' Τάξεως τῆς Σχολῆς Ν. Γκίκου, προλογίσας δι' ὀλίγων περὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἀειμνήστου εὐσεβοῦς διηγηματογράφου.

— Τῆ 27ῃ ἐδέχθη τὴν ἐπίσπευσιν τοῦ νέου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Πειραιῶς κ. Κων. Παπαϊωάννου.

— Τῆ 28ῃ ἐχοροστάτησεν, ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς τὸν ἐν Πειραιεῖ πανηγυρίζοντα ἱερὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου χοροστατήσαντος κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθοῦ καὶ κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας.

— Τῆ 31ῃ μετέσχε τῆς συνεδρίας τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1962».

**

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κερνίτσης κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Μάϊου ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν εἰς διαφόρους ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν.

— Τῆ 8 Μαΐου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

— Τῆ 14 Μαΐου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὴν ἐν τῷ Μεροπείῳ Φιλανθρωπικῷ Ἰδρύματι, ἐορτὴν «τῆς Μητέρας» καὶ ὠμίλησεν ἐπικαίρως.

— Τῆ 15 Μαΐου ἐξεπροσώπησε τὸν Μακαριώτατον εἰς τὰ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης τελεσθέντα ἐγκαίνια τοῦ νέου κτιρίου τοῦ ΠΙΚΠΑ.

— Τῆ αὐτῇ παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἐστίᾳ τοῦ Βασιλικῷ Ἐθνικῷ Ἰδρύματι ἐορτὴν ἀφιερωθεῖσαν εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

— Τῆ 17 Μαΐου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

— Τῆ 22 Μαΐου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὸ Β' Πανελλήνιον συνέδριον τῶν ὑπαλλήλων Σωφροιστικῶν καὶ Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων.

— Τῆ αὐτῇ προήδρευσε συνεδρία τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου.

— Τῆ αὐτῇ παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐν τῷ Παρνασσῷ ἐκθέσεως ἔργων χαλκογραφίας τοῦ κ. Χαρ. Λούτσα.

— Τῆ 28 Μαΐου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὴν ἐν τῷ Γυμναστηρίῳ Καρέα τελετὴν τῶν Προσκόπων καὶ Ὁδηγῶν.

— Τῆ 29 Μαΐου ἐκπροσωπῶν τὸν Μακαριώτατον ὑπέδεχθη εἰς τὸν ἀεροδρόμιον Ἑλληνικοῦ τὸν Μακ. Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρον.

— Τῆ αὐτῇ παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὴν συναυλίαν χορωδιῶν σχολείων τῆς Β' περιφέρειας Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

— Τῆ 30 Μαΐου παρέστη ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου εἰς τὴν ἐν τῇ Λέσχῃ Ἀξιωματικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἀπονομὴν διπλωμάτων ὑπὸ τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης εἰς τὰς ἀποφοίτους τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Ἀξιωματικῶν ὀδελφῶν νοσοκόμων.

— Τῆ 31 Μαΐου προήδρευσε συνεδρία τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου.

**

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεήμων κατὰ τὸν μῆνα Μάϊου ἐλειτούργησε καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον εἰς διαφόρους Ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

— Τῆ 5ῃ Μαΐου ἐξεπροσώπησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὴν παρὰ τῇ Γιουγκοσλαβικῇ Πρεσβείᾳ δοθεῖσιν δεξιῶσι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Μητρόπολις Τριφυλίας και Όλυμπίας

Έχοντας ύπ' όψει τὰ άρθρα 46 47 και 48 του αναγκαστικού Νόμου 2200/1940 «Περί Ίερών Ναών και Έφημερίων» και προκειμένου να προβώμεν εις τήν πλήρωσιν ύπαρχούσης κενής θέσεως τακτικού φημερίου εις τήν ένορίαν Τιμίου Προδρόμου Πλατανίων προσκαλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ ύπό του Νόμου όριζόμενα προσόντα προς κατάληψιν τής έν λόγω έφημεριακής θέσεως όπως έντός μηνός από

έπί τή εύκαιρία τής ένταύθα άφίξεως του Άντιπροέδρου τής Γιουγκοσλαβικής Κυβερνήσεως κ. Α. Ράνκοβιτς.

Τή αύτή ήμέρα προήδρευσε του Συμβουλίου του Όρφανοτροφείου Βουλιαγιμένης.

— Τή 8η Μαΐου έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον και προσεφώνησε καταλλήλως κατά τήν παρουσία του κ. κ. Υπουργού τής Γεωργίας γενομένην έναρξιν του Σεμιναρίου των Προέδρων των Γεωργικών Συνεταιρισμών, έν τή Έθνική Έστία.

Τή ίδια ήμέρα έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον εις τήν έν Κίνγκ Πάλας γενομένην δεξίωσιν υπό περιοδεούντων αντιπροσώπων του Άμερικανού Προέδρου.

— Τή 9η Μαΐου έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον και έν προσφωνήσει διεβίβασε τās εύλογίας του Μακ. Άρχιεπισκόπου εις τās άποτελούσας τὸ Λύκειον των Έλληνιδων Κυρίας και Δ/δας επί τή εύκαιρία του έορτασμού τής πεντηκονταετηρίδος του έν λόγω Λυκείου.

— Τή 19η του ίδιου μηνός υπεδέχθη έκ μέρους του Μακ. Άρχιεπισκόπου και έξενάγησε τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Βραζιλίας (Κλιμακος Πατριαρχ. Άντιοχείας) Κύριον Ίγνάτιον.

Τή ίδια ήμέρα προήδρευσε του Συμβουλίου του Έκκλ. Όρφανοτροφείου Βουλιαγιμένης.

Τή ίδια ήμέρα έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον εις τελετήν γενομένην παρουσία τής Α.Β.Υ. του Διαδόχου έν τή Στρατιωτική Λέσχη επί τή εύκαιρία των άγωνων τής Έλληνικής Φιλάθλου Όμοσπονδίας Άντισφαίρισεως.

— Τή 20η Μαΐου παρέπεμψε έκ μέρους του Μακ. Άρχιεπισκόπου, μέχρι του πλοίου έν Πειραιεί τον δι' Άργεντινήν άναχωρήσαντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Βραζιλίας Κύριον Ίγνάτιον.

— Τή 23η του ίδιου μηνός ώμίλησεν εις δύο συνεχομένα ώρας περί των Προτεσταντικών Προπαγανδών προς τους ίερείς του Φροντιστηρίου Πνευματικών Πεντέλης.

— Τή 24η Μαΐου έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον εις δεξίωσιν γενομένην προς τιμήν των όμογενών τής όργανώσεως Γ.Κ.Α.Π.Α. έν τῷ ξενοδοχείω «Βασιλέων Μελαθρον».

— Τή 25η του ίδιου μηνός έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον κατά τήν έν τή αίθούση του Έλληνοαμερικανικού Έπιμορφωτικού Ίνστιτούτου, γενομένην τελετήν έκφράσεως εύχαριστιών διά τήν άνακήρυξιν τής Βοστώνης των Η.Π.Α. άδελφής πόλεως των Άθηνών.

Τή ίδια ήμέρα έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον εις δεξίωσιν γενομένην υπό τής Πρεσβείας τής Άργεντινής επί τή Έθνική Έπετειώ τής Άργεντινής Δημοκρατίας.

— Τή 26η Μαΐου έξεπροσώπησε τον Μακ. Άρχιεπίσκοπον εις δεξίωσιν γενομένην έν τῷ Ξενοδοχείω Βασιλεύς Γεώργιος προς τιμήν του Προέδρου τής Κυβερνήσεως υπό των όμογενών τής όργανώσεως Γ.Κ.Α.Π.Α.

— Τή 28η Μαΐου προσεφώνησε έκ μέρους του Μακ. Άρχιεπισκόπου κατά τήν εις ήν παρέστη τελετήν τής 31ης έπετειού τής Όρθοδόξου Χριστιανικής Ένώσεως Νέων έν τή Αίθούση των Όρθοδ. Χριστιανικών Ένώσεων του Αΐδεσιμ. κ. Άγγέλου Νησιώτου.

— Τή 29 του ίδιου μηνός προέστη τής κηδείας του προς Κύριον έκδημήσαντος δικηγόρου Δημητρίου Αντύπα.

τής δημοσιεύσεως τής παρουσίας ύποβάλλωσιν ήμιν τὰ δικαιολογητικά των προκειμένου να προβώμεν εις τήν άνακήρυξιν αυτών ως ύποψηφίων.

Έν Κυπριασία τή 10η Μαΐου 1961

† Ό Τριφυλίας και Όλυμπίας Στέφανος

Ίερά Μητρόπολις Μηθύμνης

Έχοντας ύπ' όψει τās διατάξεις των άρθρων 46 και 47 του Α. Νόμου 2200/1940 «Περί Ίερών Ναών και Έφημερίων» καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα όπως καταλάβωσι τās κενās όργανικές έφημεριακές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών 1) τρίτη θέσις Παμμεγίστων Ταξιαρχών και Άγίου Βασιλείου Μανταμάδου (προσόντα Β' κατηγορίας), 2) Άγίας Τριάδος Κλεισός, 3) Άγίου Γεωργίου Άργέννου, 4) Άγίας Κυριακής Πετρίου και Άγίου Ιωάννου Ρεύματς όπως ύποβάλλωσιν ήμιν έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρουσίας εις τὸ Δελτίον «Έκκλησίσι», σχετικήν αίτησιν μετά των άπαιτουμένων πιστοποιητικών.

Έν Καλλονή τή 15η Μαΐου 1961.

† Ό Μηθύμνης Κωνσταντίνος

Ίερά Μητρόπολις Καρυστίας και Σκύρου

Προκειμένου να προβώμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίου Έφημερίου προς πλήρωσιν τής κενής έφημεριακής έσεως του έν Κονίστρεις Ίερού Νοσού Άγίας Τριάδος, κολουμένους τους βουλομένους και έχοντας τὰ ύπό του άρθρου 47 του Α.Ν. 2200/40 «περί Ίερών Ναών και Έφημερίων», ως τούτο έτροποποιήθη διά των Α.Ν. 536/45 και 450/45, όριζόμενα προσόντα, ίνα έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρουσίας, ύποβάλλωσιν ήμιν τὰ σχετικά πιστοποιητικά.

Έν Κύμη τή 17η Μαΐου 1961.

† Ό Καρυστίας και Σκύρου Χρυσόστομος

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον
ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ό Άθηνών ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ό Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ό Ίωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, "Ας μη πλανάται.

Θεολήτου Μοναχού Διονυσιάτου, Μία συνταρακτική τριλογία.

Σάββα Άγουρίδου, Ό χριστιανισμός και ή τεχνική πρόδος. (Συνέχεια).

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Η φιλοσοφία των άξιών. (Συνέχεια).

Δημ. Σ. Φερούση, Έκκλησία και Τύπος.

Τὸ Προσκήνυμα τής Θεολογικής Σχολής του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εις τούς Άγίους Τόπους.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις έκλογής ίερέων.

Έκ του Τυπογραφείου τής Άποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος. Έν Άθήναις, Ίασιου 1.